

AD5

Milyen idős az ember és földje?

Sir Ray Lankester, a híres tudós, ezt feleli: az ember: 500,000 éves, a föld: az első kihűléstől számítva, 500,000,000 és 1,000,000,000 év közötti korban.

BIBLIA számítása szerint a föld még mindig nincsen 6000 éves, minthogy ez a mostani esztendőnk az 5681-ik esztendő Anno Mundi (a világ teremtése óta.) Lehet, hogy ez a zsidó világra, vagy a zsidó történelmi korszakra vonatkozik. (Sőt még csak erre sem. A Biblia nem a világtörténelemnek, hanem az Isten különleges kijelentéseinek a tankönyve, és a mint az általa felölelt korszakok alatt egyéb is történt, mint a mi benne megvan írva: éppen ugy egyéb korszakok is voltak, mint amit ezek a könyvek felölelnek. Szerk.)

Semmi esetre sem vonatkozhatik a bibliai idősámítás más fajoknak a történelmi korára, mert ez, mint azt ma már jól tudjuk, sok ezer esztendővel megelőzi az Adám korát. Sem nem vonatkozhatik ez az idősámítás magának a földnek, az ember lakóhelyének az életkorára, mert ennek régisége mellett ugy eltörpülnek a fajok kora, mint az esztendő mellett a pillanat.

Felmerülnek hát a nagy, évszázados kérdések: milyen idős az ember? Milyen idős maga a föld?

A Macmillan kiadó cég kiadásában megjelent legújabb művében, melynek címe "Secrets of Earth and Sea", "A föld és a tenger titkai", Sir E. Ray Lankester megkísérli az ezen titkokkal szorosan összefüggő nagy problémának a felfejtését, és ezekre a kérdésekre olyan szavakkal igyekszik feleletet adni, hogy azt a szaktudományban nem járatos ember is könnyen megérthesse.

A tudós szemében a föld egy fokozatosan hűló ásványgolyó, mely előbb gázállapotban, aztán csapfolyós és végül szilárd halmazállapotban fejlődött mai fokára. A mint a szilárd kéreg formálódott a föld körül, előtűntek a tengerek, a föld levegős és felhő-környezetének nedveségéből és annak lecsapódásából. A vizeknek és a tengereknek a működése kezdetül fogva mindig olyan volt és olyan is marad, hogy a földkéregnek egyes részeit feloldja és aztán sziklák gyanánt lerakja különböző rétegekben egymás tetejébe, hosszú évszázadok korszakain keresztül. Az örökké forgó, pergő vízörmégekben az ilyen lerakódások folytán emelkedtek ki a szárazföldek, a kontinensek. Ezek a tenger-lerakódásból előállott sziklák képezik az ember világának az alapjait.

Nem gondolva arra a kétségtelenül és elképzelhetetlenül hosszú időszakra, a míg a föld tüzes gömb gyanánt keringett, sem arra a másokra, a mikor a vizek képződtek és a mely az előtt telt el, míg ezek a vizek az első szikla-réteget kezdték formálni: a tudósok megkísérelték, hogy ugy próbálják megállapítani a föld hozzátvetőleges életkorát, hogy kövessék ezeket a víz-lerakta sziklarétegeket le a legelső ilyen réteget, a mi tehát a legrégebb és legkorábbi réteg és aztán hozzátvetőleges becslést mondanak ezeknek a rétegeknek az alakulási vagy előállási, tehát életkoráról aképpen, hogy megfigyelik a legújabb korban, hogy mennyi ideig tart egy ilyen sziklakerakódás, egy ilyen réteg képződés? Hallgassunk csak meg, hogy mit mond erről Sir Ray:

"Körülbelül 130,000 lábnyi a leülepedett lerakódásoknak a teljes vastagsága, vagyis a lerakódás, a mely a vizek a munkájából képződött a föld felzárkán és a melyet akként becsültünk meg, a mint azt a földgömb különböző részein feltárt és így megfigyelhető egymáson fekvő rétegek vastagságából megállapíthattuk. (Ez a 130,000 láb vastag kéreg csak a tenger vagy víz által képezett földkéreg-lerakódás. Ez alatt vannak még a tűz által képezett sziklák. Szerk.) Ennek a lerakódásnak az alsó felében semmiféle kőbezárt vagy kőbevéssődött nyomokat nem találunk azokról az élőlényekről, melyek már ekkor is megvoltak a vizekben; de valószínű, hogy ezek csont nélküli, kagyló-nélküli puhányok voltak, úgy hogy a kőekben nem is hagyhattak maguk után semmi nyomot. Így ezt a leülepedett földkéreg két felét kell osztanunk és az alsó felét képező 65,000 láb vastag kéregt nevezzük archaikus vagy kőbezárt nyomokat nem tartalmazó lerakódásnak, az a fölött fekvő

65,000 láb vastag réteget pedig kőbezárt nyomokat tartalmazó lerakódásnak".

Igy tehát, bár voltak is valami kezdetleges formái az életnek már az archaikus tengerekben is, azoknak nem maradt semmiféle nyoma és a paleontologia, vagyis az őskori életnek a tanulmányozása ott kezdődik, ahol a felső 65,000 lábnyi vastagságu kéregnek a legelső rétege sziklakerakódása fekszik.

A geológusok, a földtan tudósai, ezt az egész 65,000 láb vastagságu felső sziklaréteget három egyenlőten tartamu korszakra osztják ekként: Legfelül van a tertiar, harmad, vagy eozóic korszak, mely 3000 láb vastagságu.

Középen van a secundar (második) vagy mesozoic korszak, mely körülbelül 10,000 láb vastagságu réteget tesz ki.

Legalul van a primar (első) vagy paleozoic-korszak, mely rétegek a vastagsága körülbelül 52,000 láb.

Ezek alatt a rétegek alatt vannak azok a sziklák, melyekben nincsenek kőbezárt állati nyomok. És ennek a rétegeknek a legtetőjén vannak azok a legmodernebb lerakódások, melyek már az ember korához tartoznak. Ezt hívják a harmad- vagy eozóic-korszak pleistocene rendszerének. Más tudósok ezt az időt külön korszaknak minősítik és negyedik korszaknak neveztek el. Sir Ray még a régi meghatározásokhoz tartja magát és a mai kort és az ezt közvetlenül megelőző kort a harmad-korszak legújabb szakaszának tekinti. Ez különben csak név-különbség dolga. A harmad-korszakot így osztják fel:

Pleistocene,
Pliocene,

Miocen.

Eocene-korszakok, vagy rendszerek, hogy a nagy korszakoktól megkülönböztessük őket.

Ezek a korok együttvéve csak 3000 láb vastagságu lerakódások voltak a tanu és ezek közül a legújabb, a pleistocene-korszak vagy rendszer a legvékonyabb. Ez a réteg mindössze csak 250 láb vastagságu, vagyis a kőbezárdott nyomokat őrző rétegek körülbelül csak egy-két századrésze, vagyis az egész vizlerakta földrétegeknek csak mintegy egy-negy századrésze. Mégis a földkéregnek ez a kicsiny rétegecskéje is micsoda elképzelhetetlen nagy időmennyiséget képvisel!

A tudós így beszél:

"Ha az írott történelmet tanulmányozzuk: a régi Egyiptom a messze távol kódébe vesző és csaknem megszárdított régiségek látszik. Ha ellenben a földtan tanulmányozzuk és a barlanglakó ember története érdekel: akkor a régi Egyiptom aránylag egészen modern dolognak tűnik fel előttünk. 500,000 évvel előtörtént meg a gletcserek kiterjeszkedése, az első hideg időszak a földön; és választja el a Pleistocene korszakot a Pliocene korszaktól. Ezen a koron tulmenni már alig merészel gondolatunk. Pedig a földi bűnöknek ez az 500,000 esztendeje, ami ezt a legfeljebb 250 láb vastagságu réteget lerakta és benne begyógyította a korai emberiségnek csodálatos kincseit: mindenestül fogva csak egy jelentéktelen utóírata annak az óriási földírásnak, a mely őt megelőzi".

Más szavakkal, Sir Ray a Pleistocene-rendszer időtartamát 500,000 évre becsüli. (Mások, mint Lyell 1863-ban, Dana 1874-ben, Penck 1900-ban, Geicke 1914-ben, ezt a korszakot sokkal hosszabbnak tartják és azt állítják, hogy ennek időtartama legalább 750,000 esztendő. Szerk.) Ez alatt az óriási hosszú idő alatt már mindig élt az ember és megmaradtak

nyomai kőszerszámaiban és kőfegyvereiben, állatszékelyeiben és csontjainban, tüzhelyeiben, csontfaragványjaiban és kürtjeiben és végre barlanglakásai falára rajzolt művészetében. Az emberfajokat főfelé nyomozták azokon a csontvázaikon keresztül, melyeket Heidelberg, Piltown, Neanderthal, Cro-Magnon és a többi telepeken találtak. Sőt a szerencsétlen Du Bois pithecanthropus-a vagy harmad-embere, akit 1891-ben Jáva szigetén találtak, valószínűleg még a Pliocene-korszakhoz tartozott, melynek év.

Folytatás a 10-ik oldalon

CERUZAJEGYZETEK

Valahányszor olyan gondolatot olvasok, amely Isten ellen szól, mindig olyasfélét érzek, mint mikor a muzsikában hamis hangot hallok.

Aki mindent hisz, — gyanakodom rá, hogy buta. Aki semmit se hisz, csak amit testi szeme láthat, — arra már nem is gyanakodom...

A tudomány mindig egy hamis bankót tép széjjel, amelyet mi igaznak tartottunk. Nekünk ez rosszul esik. De csakhamar megvigasztalódunk, mert nyujt helyette egy másik hamis bankót.

Az emberi test két fujtatóval magamagát folyton élesztő szászor. Lehetetlen meg nem ismerni, hogy lakás: lélekház. Ha elcsúszik a két fujtató, megfagnak a folyók, patakok, csermelyek az emberi testben. Akkor a lélek kiköltözik belőle és más házat keres.

Nemelyik emberben medvéként alszik a lélek. Sőt még mélyebben, mert mindig alszik. Nem is ébredt föl más, csak a halálnak egy-egy mennykő-csapása. Akkor zavarodottan és borzadó hajjal bámul körül és... csakhamar megint elalszik.

Könyveket írnak arról, hogy hogyan keletkezett a világ s még csak azt se tudják megfejtetni, hogy hogyan keletkezett a fűszál?

Az ember munkája csak addig csodás, amíg új s amig valaki különben nem csinál. Az Isten munkája, hacsak egy akácmag, egy homokszem, egy hajszál is, — mindig csodás marad és hát ki alkothat utána különben?

SZINESZ... világitás... a hó fehé... ha mellett... ripsz-kar... únek: a b... őszülő ha...

a színész, aki negy... ra még mindig kitu... Szép és temperament... beszél s a gesztu... Bárony házikabato... szivaroznak.)

Bankigazgató: Ha... Színész: Kedves... nem is lep meg az... zenőt év óta minden... belém. En vagyok a... sárieti babája. Ha az... évig mindig előkelő... a szinpadon.

Bankigazgató: Pe... maga se valami fiatal... Színész: Negyvenk... szinpadon harmincat... ben pedig 'akárhány... zem magamat.

Bankigazgató: Ma... asszonyok férfi-ideál... vés pesti leány van; ná... korában nem magához... menni.

Színész: Igen, tize... őtvenen felül minden... belém. Azt hiszi, hogy... lésemelőt állapot?

Bankigazgató: Na... nem kell miatta.

Színész: Akár hisz... már a szerzetes papo... kik sohasem látnak as... óta üldöznek a kacérk... tériájukkal, a leveleikk... let kapok, mint a leg... vállalat. Mind autogra... találatát kér tőlem, — a... lon lát, az mind a ma... zett. Fel se bontom... egyforma, már-külvöl... dani a tartalmukat. ...pélkülem. Öngyilkossá... nek, aztán másfélév mu... nek egy kövér ügyvédh... lejtik, hogy a világon... met már jobban unom... lői kosztot.

Bankigazgató: Van... réne magával.

Színész: Egyszer, ké... ez megjárna, de reggel... ről se hallani, mint szer... is az embernek az ideg...

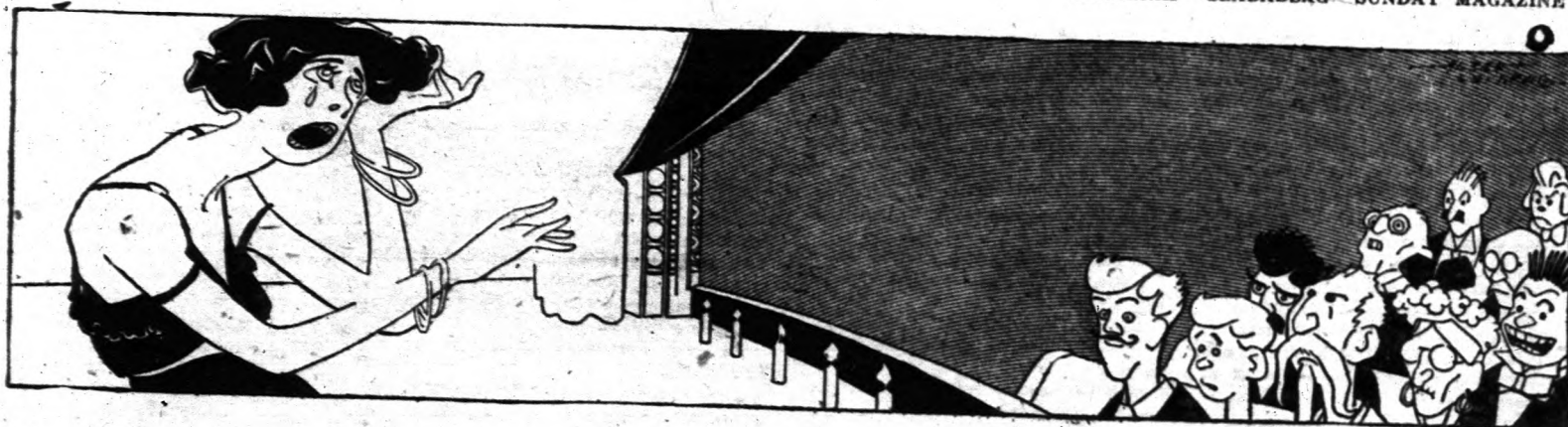
Bankigazgató: Sohas... hogy — megházasodjék.

Színész: Hogy még a... hozzam őket? Akkor in... mennék. Akkor vagyof... mikor színház-után a je... hatom az ajtót s a d... közt azt is elfelejttem, h... vannak a világon.

Bankigazgató: A kis... képzelik magat, olyan... milyennek az előkelő... látják. Az én bolond kis...

Színész: Megnyugtath... aggodni rajta, épp ugy... belőlem, mint a gyerek... ből.

Bankigazgató: A kisl... meri, ha így beszél. M... nyolc éves, de az akara... a legvénebb generáció... a fejébe, hogy magához... menni, s nagyon-félek t... gyulán nem lesz oly egy... ga hiszi. Nincs anyja és... egyebet se teszek, min... ftt a beázó vagy a szigor... használ. Akkor szeretett... a moziképen a kauk... játszotta.

A KAUKÁZUSI HERCEG

IRTA SZOMAHÁZY ISTVÁN

SZEMÉLYEK:

A bankigazgató.
A színész.

A kislány.
Az öreg Karolin.

SZINÉSZ ebédője. Nappali világítás, kívülről bevilágít a hó fehérsége. A fűtött kályha mellett, régi módi, kedves ripsz-karosszékekben, ketten ülnek: a bankigazgató, finom öszülő halántéku öreg' ur, s a színész, aki negyven éves kora dacára még mindig kitűnően tartja magát. Szép és temperamentumos férfi, élénken beszél s a gesztusai nagyon fiatalosak. Bárony házikabátot visel. Mindketten szivaroznak.)

Bankigazgató: Hát ez bizony így van!

Szinész: Kedves igazgatóm, engem nem is lep meg az, amit mondott. Tizenöt év óta minden pesti lány szerelmes belém. Én vagyok a fiatal leányok kísérleti babája. Ha az ember tizenöt-husz évig mindig előkelő guallérokat játszik a színpadon...

Bankigazgató: Pedig velem együtt maga se valami fiatal kamasz.

Szinész: Negyvenkettő vagyok, de a színpadon harmincat mutatok, az életben pedig akárhányszor hetvennek érzem magamat.

Bankigazgató: Maga a pesti urikisasszonyok férfi-ideálja. Azt hiszem, kevés pesti leány van, aki tizennyolc éves korában nem magához akart feleségül menni.

Szinész: Igen, tizennyolcon alul és ötvenen felül minden asszony szerelmes belém. Azt hiszi, hogy ez valami irigyléreméltó állapot?

Bankigazgató: Na! elkecseregni éppen nem kell miatta.

Szinész: Akár hiszi, akár nem, néha már a szerzetes papokat is irigylem, a kik sohasem látnak asszonyt. Husz év óta üldöznek a kacérkodásukkal, a hisztériájukkal, a leveleikkel, — több levelet kapok, mint a legvirágzóbb üzleti vállalat. Mind autogrammot, arcképet, találgatást kér tőlem, — amit ott az asztalon lát, az mind a mai postával érkezett. Fel se bontom őket, valamennyi egyforma, már-kivülről el tudnám mondani a tartalmukat. Nem tudnak élni nélkülem. Öngyilkossággal fenyegetőznek, aztán másfél év múlva férjhez mennek egy kövér ügyvédhez, s azt is elfelejtik, hogy a világon vagyok. A szerelmet már jobban unom, mint a vendéglői kosztot.

Bankigazgató: Van, aki szívesen cserezné magát.

Szinész: Egyszer, kétszer, tizszer — ez megjárna, de reggeltől estig egyébről se hallani, mint szerelmeiről, ez végre is az embernek az idegeire megy.

Bankigazgató: Sohase gondolt rá, hogy — megházasodjék?

Szinész: Hogy még a házamba ide-hozzam őket? Akkor inkább a Dunának mennék. Akkor vagyok a legboldogabb mikor színház után újra magamra zárhatom az ajtót s a detektívregényeim közt azt is elfelejttem, hogy asszonyok is vannak a világon.

Bankigazgató: A kislányok másnak képzelik magát, olyannak képzelik, a milyennek az előkelő szindarabokban látják. Az én bolond kis lányom...

Szinész: Megnyugtathatom, nincs mit aggódni rajta, épp úgy ki fog gyógyulni belőlem, mint a gyerekkori kanyarójából.

Bankigazgató: A kislányomat nem ismeri, ha így beszél. Még nincs tizennyolc éves, de az akarata erősebb, mint a legvénebb generálisé! Most azt vette a fejébe, hogy magához akar feleségül menni, s nagyon félek tőle, hogy a gyógyulás nem lesz oly egyszerű, mint maga hiszi. Nincs anyja és pólyáskora óta egyebet se teszek, mint kényeztettem; itt a beszéd vagy a szigorúság nem sokat használ. Akkor szerettem magába, mikor a mozikképen a kaukázusi herceget játszotta.

Szinész: A filmek feltalálója megérdemelné, hogy kivégezzék. Mióta divatba jöttek, megtízszereződött az imádóim száma.

Bankigazgató: Aztán a Vasgyárosban, meg a Szegény Ifju történetében látta — és most nem lehet bírni vele. Tegnap este komolyan kijelentette, hogy a maga felesége akar lenni, — tudniillik gyerekkora óta úgy szoktattam, hogy minden titkát elmondja nekem. Szegényke azt hiszi, hogy maga a magánéletben is afféle kaukázusi herceg.

Szinész ((szomorúan)): Mind így van vele!

Bankigazgató: Ha én ellentmondok neki, — annál rosszabb, — magának kell kitalálni valamit, amivel a betegségből kigyógyíthatjuk.

Szinész: Mondja neki, hogy vén, beteg és házasított vagyok.

Bankigazgató: Nem hinné el.

Szinész: Mondja meg neki az igazat: hogy husz év óta az elvált feleségemmel van viszonyom.

Bankigazgató: Ez a legrosszabb, — még képes volna rá, hogy sósborszesszel megmérgezze magát.

Szinész: Hát akkor mit tegyünk?

Bankigazgató: Valami olyasmit kell kieszelnünk, hogy önként lemondjon magáról, — az ellenkezéssel még jobban elrontanánk a dolgot.

Szinész (elgondolkodva): Várjon csak! Látott már a kedves lánya a civiléletben?

Bankigazgató: Nem, csak a színpadon, meg a mozikképeken látta. Meg a képes levelezőlapokon, amiket a titkos fiókjában tartogat.

Szinész: "Tengernagy, van egy ötletem", ahogy az "Üvegház" című drámában mondják.

Bankigazgató: Van egy ötlete?

Szinész: Még pedig olyan, ami alighanem meg fogja gyógyítani a kislányomat. Jó színésznek tart?

Bankigazgató: Jobbnak, mint Le Bargy vagy a fiatalabb Coquelet.

Szinész: Igen kedves! Ha a színészkedéssel magamba tudtam szeretetni a kis rajongót, a színészkedéssel ki fogom ábrándítani magamból. Látva valami rosszat benne, ha a lánya meglátogatna?

Bankigazgató: Semmit! Husz év óta tudom, hogy becsületes emberrel van dolgom.

Szinész: Mondja neki, hogy négyszemköt akarok beszélni vele, hogy a reumám miatt nem mozdulhatok ki a lakásomból, mondjon akármit, de vegye rá, hogy egy negyedóra feljőjjön hozzám.

Bankigazgató: Akarja, hogy rögtön ide küldjem? A Szabadság-térről tíz perc alatt ide jöhet.

Szinész: Minél előbb, annál jobb! Nem akarok vérmes reményeket kelteni, de azt hiszem, hogy ma este már az összes képeslapokat a tűzbe dobja.

Bankigazgató: Bár úgy volna! Van a bankomban egy fiatal cégvezető...

Szinész: Legyen nyugodt: holnap már igent fog mondani a cégvezetőnek.

Bankigazgató: De most megyek, és küldöm azt a kis bolondot. Remélem, utálatos lesz.

Szinész: Bizza rám!
(Kézfogás, a bankigazgató távozik.)
A színész. (Egyedül, Csöngét.)

Az öreg Karolin (tipikus agglégény-guzdasszony, gyöngéd is, goromba is, s nagyon bizalmasodó hangon beszél): Mi az megint?

Szinész: Megvan még az az öreg slafrokk, amit a spanyol nátha után viseltem?

Karolin: Hogyne volna! Csak nem akarja talán újra fölvenni?

Szinész: Hozza be! Azt a bojtos sipkát is hozza be, amit a Zairfexi zsidó címszerepében viselek.

Karolin: Maskarába akar öltözni idehaza?

Szinész: A papucsomat is hozza be, meg az orvosságos üvegeket is, amik a spanyol náthától megmaradtak. Azonkívül vegyen ki egyet a régi tubákos pikszimból és készítse elő a színházi festékes ládát.

Karolin: Talán délutáni előadás lesz a színházban?

Szinész: Nem, ma itthon fogok eljátszani egy szerepet.

Szinész: Ne zsörtölődjék, hanem hozza csak be szépen, amit mondtam!

Karolin: A múlt hónapban huszonnégy óráig játszott a színpadon, most még itthon is komédiázik.

(El a baloldali ajtón.)

Szinész (kiváncsian nézegeti magát egy kézitükörben, mutatójával lefelé húzza a bőrt a szeme alatt, aztán leteszi a tükört s az asztalon levő leveleket egy erőlyes mozdulattal a tűzbe dobja).

Karolin (visszatér): A slafrokkot a karján hozza, a sipkát, üvegeket, festékes ládát, burnótos szelencét a kezében. Mindent leteszi a közepén álló asztalra): Szeretném tudni, mi szüksége van a medicinái üvegekre?

Szinész: Ezekre van a legnagyobb szükségem. (Karolin menni akar.) Várjon csak!

Karolin: Talán hasmelegitőt is hozzak?

Szinész: Várjon, mert maga lesz a főpróba közönsége.

Karolin: Egy színész mellett gazdaszonykodni, ez maga a bolondok háza. Tíz évig vezettem egy éneklőkanonok háztartását, ott legalább ebédután nyugodtan szundikálhattam egy félórásckát. A jó isten elvette az eszemet, mikor a világi életre adtam a fejemet.

Szinész (közben a kézitükör segítségével kimaszkirozza magát. Szarkalábakat fest a halántékára és ráncokat az arcára, s szemmel láthatólag megöregszik vagy tíz évvel): Na, hogy festek?

Karolin: Mintha saját magának az édesapja volna!

Szinész: Elég totykosnak látszom?

Karolin: Festék nélkül is kinőtt már maga a regruta-korból!

Szinész: Várjon. Még nem végeztem. (Magára veszi az öreguras slafrokkot és a bojtos nagyapósipkát a fejébe nyomja.) Na?

Karolin: Ha így látná az a sok fiatal bolond, aligha volna annyi fűtenivaló szerelmes levél a háznál.

Szinész: Ezeket az orvosságos üvegeket idetesszük az asztalra, a tubákos szelence pedig belejön a slafrokk zsebébe. (Vénemberesen köhögni kezd.) Khó, khó, khó. (Megváltozott, sipító hangon.) Khó, azt hiszem, kiszakad a tüdőm. (Felkapja a térdét.) Ah a tér-

dembe megint belekapott a reuma! (Természetes hangon.) Így hány évesnek látszom?

Karolin: Anyynak, mint Abraham, mikor a Sárát elvette.

(Csöngetés.)

Szinész: Ez ő!

Karolin: Kicsoda?

Szinész: Egy kis nő, aki aranytálcan

hozza ide a szívét.

Karolin: Borzasztó, az éneklő kanonokhoz évszám se jött egyetlen kis nő sem.

Más ember ilyen korban az unokáit tanítja a nagy B-betűre. (Menni akar.)

Szinész: Vigyázzon ide; a kis nőt beengedi ide hozzám, de előbb megmondja neki, hogy éppen most tettem meleg borogatásokat a térdemkalácsára.

Karolin: Ha ezt megmondom, azt hiszem, hogy leesik a szíve az aranytálcáról.

(Kimegy az előszoba felé.)

Szinész (még egyszer megnézi magát a tükörben, grimaszokat vág, a térdét fájasan fölemeli, aztán helyeslőleg bólogat).

(Kopogtatás.)

Szinész: Szabad! (Ettől kezdve egészen megváltozott hangon beszél, a járása fáradtabb, a mozdulatai nehézségek, az arcifejezése petyhüdt és öreges.)

Kislány (félénken belép. Az ajtóban ijedten megáll): A mestert keresem!

Szinész: En vagyok!

Kislány: Maga... hogy magának tetszik a mesternek lenni...

Szinész (bágyadt mosollyal): Autogrammot akar az emlékkönyvébe?

Kislány: Nem!

Szinész: Hát akkor?

Kislány: Engem... engem a papa

küldött a mesterhez.

Szinész: Magácska az én öreg barátom kislánya?

Kislány: A papa mondta, hogy a mester látni akar engem...

Szinész: Igen, látni akartam, hiszen az édesapja számította le a legelső változatot, mikor annak idején még a mosonémat sem tudtam kifizetni. Tudja, hogy hány éve ennek?

Kislány: Hány?

Szinész: Harminc... vagy igazabban harminckettő... akkor jöttem fel Pinc

helyről a fővárosba. Husz krajcárral és egy üres kofferrel érkeztem meg... de huszonöt éves korában az ember anynyi pénzzel is boldognak érzi magát.

Kislány: Harminckét évvel ezelőtt volt huszonöt éves?

Szinész: Igen... januárban multam ötvenhét.

Kislány: Egy évvel idősebb, mint a papa!

Szinész: De huszszal öregebbnek érzem magamat, mint ő. — a folytonos éjszakázás megboszulja magát. Harminc éven keresztül sohase feküdtem le hajnal előtt, s ezt nyugómost, mikor a koromtól még nyugodtan eltölthetnék idelenn néhány évecskét. Ötvenhét évvel még nem aggyastán az ember, ugy-e?

Kislány (sóhajtván): Nem. Dehogyan. Ez a legszebb — férfikor.

Szinész: (már az előbbi beszéd közben is gyakran köhög, a térdét tapogatja, gondosan felhajtogatja a slafrokkja gallérját, mivel feltűnően szimulálja a beteg és évtizedes öreg embert): A legszebb, az nem... az akkor volt, mikor az ember csupasz nyakkal kószált az országúton és a léghuzamtól épp oly kevéssé félt, mint a rablótól, mert az egésze volt az egyetlen földi kincse. Ma takarékbetét van a bankban s reumám a térdemben s a tüdőm majdnem kiszakad néha a köhögéstől. (Köhög.) A gazdaszonyom hárfateát szokott főzni éjszakára.

Kislány: De akkor... istenem, hogy is kérdezem... de akkor, ha csakugyan ilyen ön (kijavítja), ha csakugyan ilyen élemedetnek tetszik lenni, hogyan lehet az, hogy...

Szinész (szomorúan mosolyog): Hogy a színpadon még mindig fiatalokat és szerelemeket játszom, ugy-e?

Kislány: A Kaukázusi hercegen olyan vadnak és fiatalnak tetszett lenni, mint egy zabolatlan csikó. És a szemé is úgy ragyog, de ugy...

Szinész: Atropin, öt pohár konyak az előadás előtt, néha egy kis kámfor-injekció, — ez kétóra visszazadja az embernek a fiatalágát. De aztán, ha az előadás véget ér...

Kislány (álmódzva): És amikor a nászszökőkút öntözöttől és férfiaságtól duzzadva hagyja ott a Vasgyárosban a gógós Clair-t, vagy amikor mint Odiot Maxime ugrik ki az omladozó vércsévár ablakán, vagy a filmen, mikor a széllel és viharral dacolva áll az óceánjáró parancsnoki hidján, vagy...

Szinész: Gyermekem, a férfiaságtól duzzadó vasgyáros vattát visel a gérokkja alatt, Odiot Maxime puha párnák varjára a színpad tülk felén, a műterem pedig huszonkét fok melege van befűtve, mikor az ember az óceánjáró parancsnokát játssza.

Kislány: És mégis... istenem...

Szinész: És a kis pesti lányok, ugye, még mindig szerelemesek a fiatalágot simuláló vén komédiásba, akit a mestersége arra kényszerít, hogy nem szabad megőregednie a nyilvánosság előtt...

Kislány: En esküdni merem volna...

Szinész: Hogy jithon is az a zabolatlan vad csikó vagyok, mint a filmen, vagy a színpadon, hogy tüzes csókokon és forró öleléseken jár az eszem, hogy álmódzók fiatal lényeket szoritok eszevesztetten magamhoz, holott... (Csönget.)

Kislány: Holott?

Az öreg Karolin (belép): Mi tetszik? Szinész (szenvédő arccal és öreges hangon): Majd ne felejtsem el hangyaszeszt hozni a patikából, különben a reumától megint nem tudom behunyni a szememet. Este csak egy kis kőmőnymagos levelekért kérek. (Köhög.)

Az öreg Karolin: Jó. (Kimegy.)

Szinész: Magácska hány éves?

Kislány: Márciusban leszek tizen-nyolc.

Szinész: És maga... maga is...

Kislány: Igen, én is. Az összes lányok, akiket ismerek. A Pálffy Nuszi is, a Waldinger Klári is, a Sárosi Böske is... mind valamennyien, akik a mestert a Kaukázusi hercegen látták.

Szinész: Ahol zabolatlan vad csikó voltam.

Kislány: Igen. Magáról álmództunk, magáról írtunk a naplónkba és a maga arcépképe rejtgettük a fiókunkba. Már attól fogva, hogy az ötödik gim-ba jártunk.

Szinész: Mi az az ötödik gim?

Kislány: Az ötödik gimnázium. Az a-csapat és a bé-csapat, a kitűnök is, meg azok is, akik bedaciztak az algebrából, meg azok is, akik fel voltak mentve a torna alól. És a hatodik is, a hetedik is, a nyolcadik is, a szőkék, a barnák, a tömszűk, a nyulánkok, a komolyak és a szentelenek, mind-mind, akiket néha már elvittek a színházba, vagy akik az angolnával olykor, sétaközben, a moziba besurrantak...

Szinész (megfeledezve magáról, lelkesedve): A hatodik, a hetedik, a nyolcadik, a szőkék, a barnák, a nyulánkok, a kis komolyak és szentelenek, a drágák az édesek, a cukorbabák! (Hirtelen észreveszi magát és köhögni kezd.)

Kislány (maga elé bámul): Milyen furcsa!

Szinész: Micsoda gyermekem?

Kislány: Hogy a színpad milyen más, mint az igazi élet! En valami olyasmit képzeltem, hogy...

Szinész: Mit képzelt?

Kislány: Nem is mondom el... gyerekség... bizonyosan ki tetszenék nevetni érte, mint a többieket az a-ből és a bé-ből, akik a sok ostoba levelet írták.

Szinész: Csak mondja el, hogy mit képzelt?

Kislány: Azt gondoltam, hogy az életben is olyan büszkének és erőseknek tetszik lenni, mint a színpadon, hogy évek óta vár engem, hogy a magányos szobájában ide fogok kuporodni a lábaihoz és hogy akkor-síva fakadok itt a szö-

nyegen... és... és... feleségül megyek magához.

Szinész (jóságosan): Itt a szőnyegen mindjárt feleségül jön hozzám?

Kislány: Ezt gondoltam, de most már látom, hogy most már nem lehet, hiszen maga...

Szinész: Hiszen én?

Kislány: Maga egy évvel idősebb, mint az édes apám!

Szinész (elfeledkezve a szituációról): Na már, ami azt illeti, ez mégis csak sok egy kicsit!

Kislány: Nem idősebb?

Szinész (főleszmél): Sőt! Korra nézve csak egy évvel vagyok idősebb, de ő legalább egészen ember, míg én! (Lemondólag legyint.)

Kislány: Isteneim, pedig de szép lett volna!

Szinész (megtöri a verejtékes homlokát. Feláll) Maga nagyon szép, nagyon kedves gyermek, de most már elég! Menjen szépen haza az édes papájához... és tétje össze a képeket... és gondoljon akármit... de most már, nagyon kérem, menjen haza!

Kislány: Izzagja a beszéd?

Szinész (újra megtöri a homlokát): Igen. En se vagyok vasból. Végre is vannak határok... én egy beteg és fáradt öreg ember vagyok.

Kislány: Haragszik?

Szinész: Nem, Nem haragszom, de most-már menjen haza.

Kislány: És minden álom ilyen hazugság? Minden ilyen hazugság, amit az ember a magányosságában kiszinez magának?

Szinész (szórakozottan): Igen, az egész élet álom! De most már menjen haza!

Kislány (sóhajt): Megyek! Bocssáson meg, ha egy félórát elraboltam az életéből, hogy a kis jelentéktelenséggel meletoloktam a maga életébe. Csak tessék szorgalmasan inni a hársfeteát és a piros orvosságot és tessék jól betakarogni a térdét és korán lefeküdni és nem izgatódni ostoba kis lányok fecsegése miatt... nekem most már ugy is minden mindegy... én férjhez fogok menni a legelső cégvezetőhöz, aki az utcán szembejön velem.

Szinész: Ez az okos beszéd. A cégvezetőnek sokkal boldogabbak, mint a kaukázusi hercegnek.

Kislány (szomorúan): Kezét csókolom!

Szinész: Engedje meg kislányom, hogy az öreg ember megáldja magát. (Megöleli a kislányt, kezét reszketegen a fejére teszi, de megint megfélemezik magáról s az apai mozdulat nagyon is fiatallá és hevesse lesz. A szép gyermeket szenvedélyesen magához szoritja és megcsókolja.)

Kislány (csodálkozva néz rá).

Szinész (magához tér. Ismét nagyon ideges): Vegye ezt ugy, mint egy öreg ember bucsuját, mint egy apai csókot, ami bizonyosan szerencsét fog hozni magácskának.

Kislány (még mindig csodálkozva nézi a szinészt): Igen. (Halkan.) A kaukázusi hercegen épp így csókolta meg a georgiai rabszolganőt. (Szomorúan) Kezét csókolom!

Szinész: Üdvözlöm az apuskát.

Kislány: Igen, majd átadom neki. (Visszanéz és el.)

Szinész (egyedül. Egy percig a kislány után néz, aztán dühösen a földhöz vágja a bojtos nagyapó-sipkát. Aztán ledobja magáról a szlafrokkot s egy törülközővel eltünteti arcáról a ráncozat és a szarkalábakat. Szemmeláthatólag visszafiatalodik vagy tizenöt évvel.)

Az öreg Karolin (belép): Na, már levetette magáról azt a maskarát?

Szinész: Most játszottam a legnehezebb szerepet egész életemben.

Az öreg Karolin: Ilyen bolondériákat is csak egy komédiás házában láthat az ember. Más férfi a fiatal játszaná egy ilyen kis nő előtt — még a régi gazdának, az Istenben boldogult öreg éneklő kanonoknak is felragyogott a szemé, mikor az utcaén egy pirosképű fruska kezét csókolta neki.

Az öreg Karolin: Az előbb jött, de nem akartam beengedni, amíg az édes kis teremés idebenn volt. Elhozta a bajuszokat és szakállakat, hogy tessék majd válogatni közülök. Itt vannak. (Atad egy csomagot.)

Szinész (leveszi a csomagról a spárgát): Holnap estétől kezdve megint több lesz kétezer imádommal. Az új darabban

egy fiatal márkít játszom, aki belül a legnemesebb szívet, kívül a legfeketébb bajuszt hordja (Nézegeti a bajuszokat.) Azt hiszem kreolszinüre fogom kifesteni magamat.

Az öreg Karolin: Istentelen mesterseg annyit bizonyos.

(Csöngetés.)

Szinész: Ki az megint?

Az öreg Karolin: Valószínűleg a színházi fodrász jött vissza. (El.)

Szinész (egyenként nézegeti a bajuszokat és a szakállakat).

A kislány (odakünn): Itt felejtettem az előbb a reticüle-ömet.

Az öreg Karolin: Csak menjen be érte lelkem.

Szinész: Jézus Máriám! (Hirtelen háttal fordul az ajtónak. Az arcát most még a nézők se látják.)

A kislány (kopog és belép): Ne tessék haragudni, hogy visszajöttem, de az előbb itt maradt a reticüle-öm.

A szinész (nem felel).

A kislány (főleszi az íróasztalról a reticület, aztán félféken ráteszi a kezét a szinész vállára): Haragszik, hogy megint zavarom?

A szinész (hirtelen megfordul. Kis fekete bajuszt és nagyon vékony oldalzakállt visel, melyet villámgyorsan felragasztott az arcára. Ha előbb tizenöt évvel öregebbnek látszott, most legalább tizenöt évvel fiatalabb. A balszemén monokli, az arca beszéd közben folyton rángatózik, mint a nagyon ideges embereké): Mi az?

Kislány (bámulva, megdöbbenve, de szinte átszellemült arccal nézi, mintha valami csodát látna): Maga... maga...

Szinész: (az arca folyton rángatózik, a hangja metszően éles): Valószínűleg a nagybátyját keresi, nem?

Kislány: A nagybátyját?

Szinész: A kis bolondok mind őt keresik... egyik fruska a másiknak adja át a kilincset... két külön levélhordót szerződtek, aki a szerelmes leveleket idehozza. Rémes!

Kislány: Rémes?

Szinész (szigorúan): Nem? Maga nem tartja rémesnek, hogy egy nagyapó-korban lévő embernek szerelmes leveleket írnak? A vén szárnak a kályha mellett kellene a térdét melengetni s e helyett szégyenszemre kiskoru fruskákat belondít magába.

Kislány (ingadozva): És maga... maga... kicsoda?

Szinész: En az unokaöccse vagyok, a legfiatalabb hugának a fia, aki itt lakom nála, nehogy a vén napjaira egyedül legyen. Galiciában idegsokkot kaptam, egy gránát két lépésnyire tölem furódott a földre. Az arcom egy darabig folyton rángatózott, de most már kigyógyultam. (Az arca ugy rángatózik, hogy majdnem leejti a monoklit.)

Kislány: Látom. De az a hasonlatosság...

Szinész: Kire hasonlítok? Talán arra a vén bolondra?

Kislány: Nem is tudom... szinte azt hiszem...

Szinész: Talán maga is szerelmes bele?

Kislány: Erthetetlen... ebbe bele kell bolondulni az embernek...

Szinész: Mit talál érthetetlennek...

Kislány: Mintha csak az ő hangját hallanám, mikor a Levélhullás című drámában a fiatal bárót kiutasítja a házból.

Szinész (szigorúan): Arra feleljen, maga is szerelmes bele?

Kislány: Még egy félórával előbb az voltam... meg tudtam volna halni érte... férjhez tudtam volna menni hozzá... De most... (Egyre a szinész arcát fűrkészi.) Az ember majdnem esküdni tenné rá...

Szinész: Nézzé, nekem nem az a hivatásom, hogy fiatal hölgyeket neveljek, nincs szerencsém tudni, hogy maga kicsoda, de ha szabad egy tanácsot adnom, hát akkor sokkal okosabban teszi, ha fizikával meg az algebrával, meg háztartással foglalkozik, meg főzni tanul, meg okos könyveket olvas, mint hogy parilitikus aggyastánokra gondol. Maga már kinőtt abból a korból, mikor a kis lányok a nagyapjuk kartársaiába szerelmelek. Nnna!

Kislány: Mit ért kérem az alatt, hogy: nna!

Szinész: Azt, hogy én katonaeber vagyok és régen elszóktam a parfümeszagu fecsegésektől és mindent nyitlan

kimondok, ami az eszembe jut és borzasztóan haragszom a lusta és álmódzó kis tascókra, még akkor is, ha olyan szépek, mint maga!

Kislány: Nem gondolja, hogy egy kicsit gorombának tetszik lenni velem?

Szinész: Ha régimódi bókókat akar, akkor forduljon ahhoz a vén komédiához, aki odabenn meleg ruhákat rak a fájás térdére és most is ugy beszél a magához hasonló fruskákkal, mint a Jósika Miklós korabeli gavallérok. En katonaeber vagyok és nem értek a cifra szóhoz. Nnna!

Kislány: Mondja kérem... de nem tetszik megharagudni rám?

Szinész: Mit mondjak?

Kislány: Meri nekem a becsületszavát adni, hogy... hogy... hogy maga csakugyan nem a mester?

Szinész: Micsoda mester?

Kislány: Hogy maga csakugyan... nem a kedves nagybátyja?

Szinész: Hogy nem vagyok-e a saját magam nagybátyja?

Kislány: Nem ugy értem, hanem...

Szinész: De igen... En saját magamnak a nagybátyja, az unokaöccse, a sógora, sőt az anygikája is vagyok. En a dalai láma is vagyok, a kínai császár is vagyok, minden vagyok, amit csak parancsolni méltóztatik. En vagyok a tündérkisasszony az Operában és a jégkirálynő a városligeti jégpályán. És este fel fogok lépni a cirkuszbán és kardokat nyelek, meg pántlikát húzok ki a számból. Nnna!

Kislány (most már csakugyan ingadozni kezd): Kérem... azért nem kell ugy haragudni rám... és nem kell ugy kiabálni velem... mert ha nem is csapott le mellettem a gránát... és nem is kaptam idegsokkot... azért én fiatal hölgy vagyok és ha fiatalabb is vagyok, mint maga, az nem számít semmit, mert egy tizennyolc éves leány mindig van olyan érett, mint egy huszonhat éves férfi. És magának nincs joga leekézteni engem... és én nem azért jöttem ide, hogy engem leekéztessek... én csak a reticüle-ömért jöttem, amit az előbb itt felejtettem a nagybátyjánál, aki akármilyen öreg, milliószor kedvesebb mint maga, mert tudja, hogy mivel tetszik egy fiatal hölgynek.

Szinész: Mondhatom, hogy kitűnő izlése van!

Kislány: És ha még tudni akar valamit, hát én ezerszer jobban szeretem az öregeket, mint a fiatalokat, mert azok jók és halásak és szeretetreméltók és nem elbizakodottak és nem illetlenek és a régimódi bókjuknak olyan kedves illata van, mint az öreg mamák fehérneműs szekrényének. És ha férjhez is fogok menni egy fiatal emberhez, hát lepréselem az emléküket, mint egy drága virágot és mindig azt fogom megszagolni, ha boldogtalan leszek. Gyűlölöm a fiatalágot és az elbizakodott voltokat, gyűlölöm, gyűlölöm, gyűlölöm! (Az utóbbi szavakat már félíg sírva mondja.)

Jó napot. (Elrohan.)

Szinész (csipőre tett kézzel utánna néz, aztán egy arcmozdulattal leejti a monoklit.) Nnna! (Lekapja magáról a bajuszt és az oldalszakállt.)

Az öreg Karolin (belép): Mit mondtott ennek a szegény kis lánynak? Még csak nem is köszönt, ugy rohant le a lépcsőn.

Szinész (elője áll): Jó asszony, maga csak a nép egyszerű gyermeke, magának csak az volt az ambíciója, hogy szép kappanokat és aranypiros csirkéket süsön a magas klérusnak, aligha volt tehát ideje hozzá, hogy a régi, görög klasszikusokat olvassa.

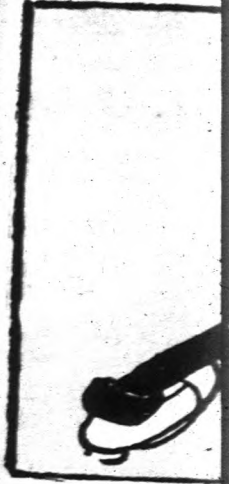
Az öreg Karolin: Nem, én csak a vértanuk könyvét olvastam esténként.

Szinész: Azt se tudja tehát, amit az öreg Zénon vagy Pitagorás vagy Tuki-dides mondott: Az a legnagyobb hős, a ki önmagát legyőzi. Hát ha az öreg Zénon igazat beszélt, akkor én vagyok a legnagyobb hős, az egész világon. Kész a leveles?

Az öreg Karolin: Kész. Fals-levest főztem, mert ma hústalan nap van. Nagyszerű paprikás pontyot is kap és barackleváros barátfület.

Szinész: Bravó, maga egy öreg anygal, aki az éneklő kanonok mellé fog kerülni a mennyországba. Jutalmul egy mozijegyet kap tőlem vasárnap délutánra a Kaukázusi herceg-hez. De vigyázzon, hogy belém ne szeressen, mert akkor felmondás nélkül elbocsátom.

(Függöny.)

Egy

UKUOKA nap távirat hogy a rekerült ott mes gonat keríteni, a vonattal h motóba, hogy itt lőtte.

Körülbelül négy... előtt egy vakmerő... jén betört egy házb... összekötözte s nagy... sággal keréket old... rendőri szimatnak kos... a betört sikerült rov... órán belül elesipni... kalma lehetett volna... nyát biztonságba hely... ben, azonban, mialat... szállították, a vakme... tépte bilenseit, a... oldalfegyverét villá... kirántotta, a rendőrt... ga pedig elmenekült... sem lehetett hallani... róla, mindmostanáig...

Most azonban... tisztviselő történetes... fegyházat is meglátog... az ottani foglalkozt... áthaladt, a fegyverez... tünt ki egy are, am... előtt kitorólhetetlen... emlékeztébe.

— Ki ez az ember... a detektív.

— Tolvaj, — hang... — akit Kusabé néven... fogházba.

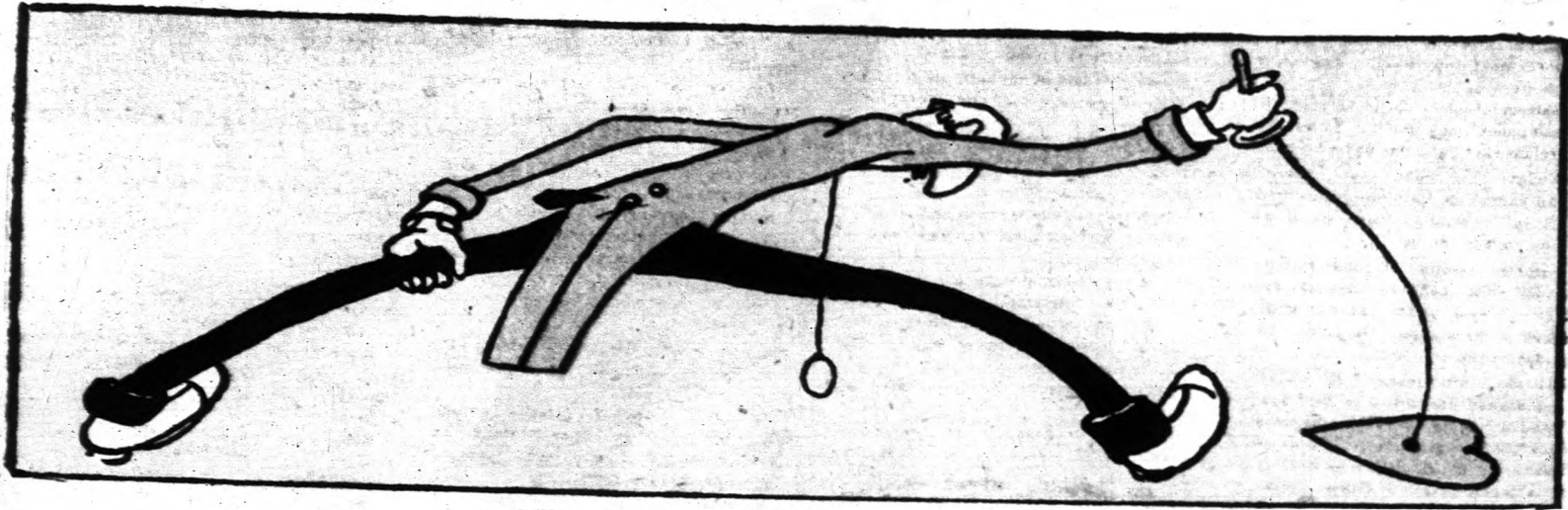
A tisztviselő hirtelen... fegyverez és rászólt...

— Magát nem Kus... ják! Nomura Teichi... és gyilkosságot követ... motóban és ezért kör... A gonoszterv sem... dött.

Hatalmas embertör... magam is a pályaudv... keztem, hogy tanuja... gyene megérkezésének... heves kifakadásokat... kat fogok látni és ha... több, attól félttem, hog... legességre is kerül... meggyilkolt általános... örvendett, hozzátartoz... zonnal itt vannak... már pedig ékkora csó... motóban nem jelenthet... gondoltam, hogy kint... ron erős rendőri készen... de föltevéseimben alap... tam.

Amikor a vonat beg... a rendes sürgést és z... tam és néhány megszok... jelenetet. Az érkező... lehetett hallani, amint... sikát tolvaj, igyekezett... a kis árusok hangos... mint újságot és Kumat... det kintáltak a közönség... belül öt percig várakoz... korlát mögött, amikor... kinyit és a rendőr kísé... jelent a gonoszterv... alakja. Feje lekonyulva... a hátán erősen megbül... fogoly is, kísérője is az... va maradtak, az ember... előre tódult, hogy szem... a gyilkost, de mindenki...

Egy japán pályaudvaron

Fordította: Pintér Mária
Irtá: Lafcadio Hearn

UKUOKA városkából tegnap távirat jelentette, hogy a rendőrségnek sikerült ott egy veszedelmes gonosztevőt kézre keríteni, akit a ma déli vonattal hoznak Kumamotóba, hogy itt itélkezzenek fölötte.

Körülbelül négy esztendővel ezelőtt egy vakmerő tolvaj éjnek idején betört egy házba, a házigazdát összekötözte s nagy esomó drágasággal kerekelt oldott. A kitűnő rendőri szimatnak köszönhető, hogy a betörőt sikerült rövid huszonnégy órában belül elcsipni, mielőtt még alkalma lehetett volna dus zsákmányát biztonságba helyezni. Utközben azonban, mialatt a fogházba szállították, a vakmerő fickó szétépte bilincseit, a kísérő rendőr oldalfegyverét villámgyorsasággal kirántotta, a rendőrt leszurta, maga pedig elmenekült. Azóta semmit sem lehetett hallani, vagy tudni róla, mindmostanáig.

Most azonban az egyik rendőrtisztviselő történetesen a fukuokai fegyházat is meglátogatta és amint az ottani foglalkoztató műhelyen áthaladt, a fegyverek között feltűnt ki egy arc, amely évekkel ezelőtt kitörölhetetlenül bevésődött emlékezetébe.

— Ki ez az ember? — kérdezte a detektív.

— Tolvaj, — hangzott a válasz, — akit Kusabé néven hoztak ide a fogházba.

A tisztviselő hirtelen odalépett a fegyverhez és rászólt:

— Magát nem Kusabének hívják! Nomura Teichi, maga rablást és gyilkosságot követett el Kumamotóban és ezért körözik.

A gonosztevő semmit sem tagadott.

Hatalmas embertömegtől sodorva, magam is a pályaudvar felé igyekeztem, hogy tanuja lehessen a fegyvere megrögzésének. Azt hittem, heves kifakadásokat, dühös szitkokat fogok látni és hallani, sőt mi több, attól féltem, hogy még tettlegességre is kerül majd sor. A meggyilkolt általános szeretetnek örvendett, hozzátartozói minden biznnyal itt vannak a tömegben, már pedig ekkora esődület Kumamotóban nem jelenthet jót. Azt is gondoltam, hogy kint a pályaudvaron erős rendőri készenlélet talállok, de föltevéseimben alaposan csalódtam.

Amikor a vonat begördült, csak a rendes sürgést és zürzavart láttam és néhány megszokott érkezési jelenetet. Az érkező tömeg zugását lehetett hallani, amint egyik a másikat tolvaj, igyekezett kifelé, meg a kis árusok hangos kiabálását, a mint újságot és Kumamoto-ímonádtét kínáltak a közönségnek. Körülbelül öt pereig várakoztunk kint a korlát mögött, amikor a csapóajtó kinyílt és a rendőr kíséretében megjelent a gonosztevő szálás, vad alakja. Feje lekonyulva, keze pedig a hátán erősen megbilincselve. A fogoly is, kísérője is az ajtóban állva maradtak, az emberáradat pedig előre tödült, hogy szemügyre vegye a gyilkost, de mindenki csendes ma-

radt. Csupán a detektív kiáltott éles, messzeesengő hangon:

— Sugihara San! Sugihara O Kibi! Itt van-e rajjon!

Sovány, törékeny kis nő, apró gyermekkel a hátán, — éppen mellettem — válaszolta.

— Hai! — és néhány lépéssel előbbre jött, a tömeg elé. A meggyilkolt özvegye volt, a gyermek a hátán, az ő fiaeskája.

A rendőrtisztviselő egyetlen intésére a tömeg hátrahúzódott és utat engedett a fogolynak és kísérőjének. Előttük állt az özvegy kis fiával. Egyenest a gyilkos arcába nézett. Köröskörül halálos esend. Nem az asszonyhoz, a kis gyermekhez fordult a rendőrtisztviselő és hozzá

ámde ez a te kötelességed. Nézd őt meg jól!

Az anya vállán keresztül a kis fiu tágrameredt szemmel tekintett előre, mintha borzadna, majd hangos zokogásba kezdett; könnyei feltartóztatlanul omlottak szeméből, mely értelmesen, engedelmesen egyre a fogoly rángatózó arcára volt szegezve.

Siri esendő, mintha a tömeg lélegzeni sem merné.

Láttam, mint töpörödik, mint esik össze a fogoly arca, majd hirtelen, ügyet sem vetve erős bilincseire, térdre esett, arcával a földet verve és olyan hangon, amelyben szenvedélyes megbánás remegett s amely

sen zokogott. A fogolyt kísérő rendőr fölemelte a földön fetrengő, jajgató embert, a tömeg pedig némán húzódott jobbra és baira, hogy utat engedjen nekik. Majd lassan-lassan a nagy tömeg is zokogni kezdett. Miközben pedig a barnára égett rendőr a közelembé ért, megpillantottam, amit soha azelőtt nem láttam, amit nagyon kevés ember láthatott még és amit valószínűleg én sem fogok többé látni, könnyet esilogni egy japán rendőr szemében.

A esődület szétoszlott s én ottmaradtam gondolatokba merülve, a melyeket az előbb lejátszódott jelenetek különös morálja keltett bennem. Itt az imént megingathatatlan, ámde részvétteljes igazságszolgáltatás történt, amely a bűnösben öntudatra ébresztette súlyos vétkeit, azáltal, hogy annak természetes következményét közvetlen látványban szeme elé tárta. Szemem előtt-kétségbeesett bűnbánat játszódott le, a mely a halál előtt már csak megbocsátást akart. És ugyanitt volt egy hatalmas néptömeg, talán — ha izgatják és ingerlik — a legveszedelmesebb az egész császárságban, mindent megértő, a meghatottság minden fázisát átélő, a bűnös megsemmisülésében és gyengeségében elégtételt találó tömeg, amelyet nem vak bosszuvágy töltött el, csupán a bűn fölött érzett nagy bánat. Ime egy tömeg, amely megértette az életnek egy tragédiáját és az emberi természetnek gyengeségét.

A legfigyelemreméltóbb azonban ebben az egész epizódban, ami különösen jellemzi Kelet népét, az, hogy a bűnösben az apai érzés szólaltatta meg a lelkiismeret szavát, a gyermek iránt való hallatlan szeretet, a mely minden japán lelkében oly mély gyökereket vet.

Ez itt Japánban nem példátlan eset. Ishikawa Goemonról, a hírhedt rablóvezérről beszéltek, hogy amidőn egyizben éjszaka betört egy gazdag házba, a tulajdonos kis gyermeke hangos kacagással fordult hozzá, gömbölyű kis kacsóit feléje nyujtogatva s ez annyira elbájosította a gonosztevőt, hogy mindenről megfeledkezve, játszani kezdett a kicsikével és ebbe a mulatságba annyira belemélyedt, hogy elmulasztotta a kedvező alkalmat tettének végrehajtására.

Ez a kis történet egyáltalán nem hihetetlen. A rendőr tudósítás számomra esetről számomra lbe, amelyben a megátalkodott bűnöst a gyermek iránti szeretet részvétre, kiméletre kösztette.

Néhány hónap előtt a helyi lapok szenzációs bűntényt közöltek; egy családot borzalmas módon kiirtottak. A gyilkos hét felnőt személyt álmában valósággal földarabol. A helyszínerre küldött bizottság a rettenetes vértócsa közepén egy siránkozó kisdedet talált, teljesen sértetlenül. Később minden kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a gyilkosnak rendkívüli gondossággal és körültekintéssel kellett szörnnyű tettét végrehajtania, nehogy a kis gyermeket megsebezze.

A 4 lábu prohibíciós fináncok

Wisconsinban újabbán jól beidomított rendőrkutyákkal is nyomoztatnak a munsajnerék és mindenféle más titkos pálinkakereskedők után.

beszélt halkan, de oly érthetően, hogy minden egyes hangot tisztán kivehettem:

— Gyermekem, ez az ember ölte meg apádat. Te még a világon sem voltál, ott nyugodtál még anyád szive alatt. Hogy az apai szeretetet mindörökre nélkülöződ kell, az ennek az embernek a műve. Nézd őt jól meg, — e szavakkal az ő nyers mozdulattal megfogta a gyilkos állát, kényszerítve ezzel, hogy fölnezzon. — nézd meg jól, kicsi fiu, ne félj semmit, nagyon kínos,

minden szívet mélységesen megindított, fölkiáltott:

— Bocsáss meg nekem, kicsikém, bocsáss meg!... Amit tettem, azt nem gyűlöletből, hanem félelemből és életem mentésére történt. Tudom, hogy iszonyatosat, iszonyatosat vétkeztem ellened, de megbűnhődöm borzalmas tettemért. Én most a halálba indulok, meg akarok halni és szívesen megválnék az élettől, ő kicsikém, csak te légy hozzám könyörületes, bocsáss meg nekem!

A gyermek még mindig esende-

A VAD NYUGAT UTO

BANDITÁK legtöbbszörnek, úgy a mozivásznon, mint az életben valami gyenge oldala, valami Achilles sarka van. Így Henry Starrnak, a vadnyugat utolsó hírneves banditájának is volt egy merész álma, egy gyenge oldala, amely a vesztét okozta.

Harminc éven keresztül teljes sikerrel űzte a mesterségét a derék bandita. A legvakmerőbb nappali bankrablásokat követte el, még pedig oly merészséggel és ügyességgel, hogy a vadnyugat banditái, a Mississippitől nyugatra valósággal csodálattal emlegették a nevét. A "specialitása" az volt, hogy világos délben berobogott a ponynyán a faluba. Megállott a bank előtt, bement és amikor visszajött, a tarisznyája már tele volt pénzmaggal. E mellett más "dzsábok" sem néztek le. Demokratikus ember volt. Nem ragaszkodott a bankokhoz. Néha egy-egy vonatot, egy-egy nagyobb vegyeskereskedést is kifosztott, azonban a kedvence mindig és mindenkoron a bankrablás maradt.

Általánosságban Henry Starr, hogy úgy mondjuk "tisztességes" bandita volt. A banditaságot élethivatásnak tekintette. Rendes jó évi jövedelemnek. Meggazdagodni nem igen lehetett belőle, azonban megélni igen "tisztességesen". Közben a fogházakban is üldögett. Mindig mosolyogva töltötte a büntetést. Amikor kegyelmet adtak neki, mindig javulást ígért, azonban mindig ott folytatta, ahol elhagyta. Egyben ölt embert is és ezért csaknem az életét vesztette el maga is.

Megelégedhetett volna a dicsőséggel, azonban neki rejtett ambíciói voltak, és ezek okozták a vesztét a vadnyugat eme Zöld Marcijának. Ő modern alapokon akart "bankrabolni". A ponynyával való bevágatás már idejét multá, gondolta. A modern betyárnak már a technika fejlettebb eszközeivel kell dolgoznia. Az ambíciója az volt, hogy ne a ponynyával, hanem a fényes, új limuzinjával mehessen oda a bankhoz, ott lassan, méltóságteljesen szálljon ki, hogy a falu lakosai megbámulhassák a nagyszerű selyemruháját, az elegáns cipellőit. Azután a bankot annak rendje és módja szerint kifosztogatta, amikor szokás szerint a pénzszekrénybe zárta a tisztviselőket, nyugodtan, előkelően ismét rákajpon a limuzinjára és elszárguljon, hogy kód előttem,

kód utánna.

Es megérte azt, hogy ez az álma teljesülhetett is. Starrból automobilbandita lett. Azonban csak egyetlen egyszer engedte meg neki a sors ezt a nagy boldogságot. Es ez a boldogság az életébe került.

Alig egy hónappal ezelőtt Arkansas államnak Harrison városkájába, ott az Ozark hegy-ség közepén egy rongyos sáros kis ford kocsik érkezett, zakatolt be. A soffőrön kívül még három ember ült a kocsiban. Valamennyien álarc alatt és erősen felfegyverkezve. Ha valami keleti ember látta volna a jelenetet, önkénytelenül is hátra nézett volna, hogy meglássa a másik automobil, amely a mozi-fényképész hozza a műszerével együtt. Azonban a jelen esetben nem volt fényképész.

A kocsik egyenesen a First National Bank elé vonult. Három ember bement a bankba, míg a soffőr ottmaradt. A bankban a három ember pillanat alatt a helyzet ura lett. Hat revolver meredt a tisztviselőkre és ennek fele sem volt tréfa. A bankban volt néhány üzletfelét a falmellé állították, míg a tisztviselőket a pénztár szekrény ajtajánál gyűjtötték össze.

A tisztviselőket a banditák bevezényelték a pénztárszekrénybe. W. J. Myers a bank volt elnöke, amint bement a szekrénybe, egyszerre észrevette azt a régi puskát, amelyet megtöltve évekkel ezelőtt éppen ilyen eshetőségre helyezett, el ottan. Óvatosan, a fegyvert a kezében tartva odamászott a szekrény ajtajához és a fegyvert a közelben az egyik asztalhoz támaszkodó bandita oldalához szorította. A ravasz elcsattant, a fegyver eldőrdült és a bandita földrerogyott. "Ne löjjön többet!" hörögte esése közben.

A másik két bandita hanyatt homlok rohant ki a bankhelyiségből. Myers még utánuk küldött egy lövést, amint a fordjokon elszárguldtak, majd visszatért a megsebesült banditához.

"En vagyok Henry Starr", mondotta

Henry Starr harminc esztendeig sikeresen folytatta a bankrablás nemes mesterségét. -- Most, amikor modern alapokon akart dolgozni, agyonlőtték.

teljes nyugalommal a bandita.

Elvitték a megyei börtönbe és az orvos kezelés alá vette. Megállapította az orvos, hogy minden remény a felgyógyulásához, mert a lövés a gerincét is ösz-

res banditához illik. Mielőtt elment a tizenkilencedik esztendő fogházba került. A cellatársai menyien kérdemesült lökötök díták, nagyon lenézték és "greenak" neveztek. Még azt is rá hogy hamis vád miatt került od diszes társaságukba. Ez nagyon fiatal banditának, azonban hamar kivirta a "szakársak" respe mennyiben ökolpárbaiban alap

ADIADALMAS SZÖKEK SA LEG

Egyre erősebben hódítanak a szöke nők. Szöke férfiak iniezik a világ sorsát

ZT MONDJA A NÓTA, hogy "minek is a szöke én nekem, mikor én a barnát szeretem, mert hát a barnának párja nincs, szebb talán a menyországban sincs". Ez magyar vélemény, a szerelmes magyar legény vélekedik így, de tulharsogják a nótáját, különösen itt Amerikában azok, akik ellenkező véleményen vannak. A szökek és barátaik szerint nemcsak a szöke nő szebb, kívánatosabb ma már a barnánál, de a szöke férfi is fölötte áll a barna férfinak minden tekintetben világszerre.

Az amerikaiak közül Albert Edward Wiggam, a Physical Culture című folyóirat szerkesztője, az átlörklés és a fajok tanulmányozója, állítja ezt leghangosabban.

Wiggam, aki elismert szakértő e téren, szökeknek azt nevezi, akinek kék, szürke, vagy zöld szeme van, vagy akinek a szülei voltak ilyen szeműek. Szerinte, a kinek a családfáján voltak kék szeműek, azok többé-kevésbé szökeknek nevezhetők. Az embernek barna lehet az arcszíne, mégis szökek közé számítható, ha a szeme nem barna. Az amerikaiak, akiknek a szeme barna és a szöke kevéreke, szintén szökek osztályába tartoznak. Az ilyenek a legéletrevalóbb emberek, mondja Wiggam.

"A szökek kormányozzák ma a világot, jelentette ki Wiggam, s a demokrácia csak addig tart, amíg a szökek uralják a világot. Kékszemű

nép volt az, amely a demokráciát intézménynyé tette Amerikában s mint intézményt fenn is tartja.

Az első telepesek szökek voltak, ezek a pioneerek alapították meg Amerikát, és kormányrendszerét. A pilgrimek és a hollandusok majdnem egészen szökek voltak. Szökek alapították ezt az országot és szökek is uralják azóta. Ugy szólnán az összes elnökök, kongresszusi képviselők két szeműek vagy családjukban voltak kékszemű szülők.

"A világ nagy civilizációit szökek, vagy kék szemű népek teremtették meg. A görög orr azonos a svéd orral. A szökek lenyomultak északról és részt vettek Troya ostromában s később az ő utódaik teremtették meg a híres görög civilizációt. Achilles, Agamemnon és a görögök többi nagyságai tulajdonképpen óriási narmanok voltak. Kék szemű nép tartotta fenn a római civilizációt is annak utolsó öt-száz évében. Szökek kergették ki a barna moorokat is Európából.

"Tessék csak vizsgálgatni. Azt találja, hogy a vezérfiak, ujtók, szervezők mindenütt és mindenkor kék szeműek vagy szökek voltak.

"Voltak országok, amelyeket szökek teremtettek meg, de a barnák szaporaságuknál fogva kiszorították őket. A kékszeműek jobb körülmények közt szeretnek élni. Kihalnak, mert nincs annyi gyerekük, mint a barnáknak, továbbá, mert nem tudják kiállani a meleg éghajlatot, és a városi életet sem szeretik. De a gyermekeiktől való irtozásuk a legna-

gyobb, evvel valósággal fajiöngy, hogy nem nevelnek p kosságot követnek el. Elfelejtik, akikben meg van a kékszer hogy hazájuknak ártanak avval faj energiája, vállalkozó

UTOLSÓ BETYARJA

...endeig sikeresen
...nemes mester-
...modern ala-
...olgozni,
...ék.

res banditához illik. Mielőtt elérte volna a tizenkilencedik esztendejét, már fogházba került. A cellatársai, valamennyien kiérdemesült lóköttők és banditák, nagyon lenézték és "greenhornnak" nevezték. Még azt is ráfogták, hogy hamis vád miatt került oda az ő diszes társaságukba. Ez nagyon fájt a fiatal banditának, azonban hamarosan kivívta a "szakársak" respektusát, mennyiben ökölpárban alaposan el-

verte a sheriffet és ellátta a baját a deputy sheriffeknek is.

Amikor másnap bizonyíték hiánya miatt szabadon engedték, egy elhatározás érelődött meg benne. Az ő rablótelhetségeiben ne merjen senki sem kételkedni. Ő bizony megmutatja, hogy ki a legény a csárdában.

És a kilencvenes évek rendőri annalesei azon a vidéken határozottan mutatják, hogy be is bizonyította. Fialatkoruakból bandát szervezett össze. a

mely banda a vakmerő rablóselekményeknek oly példait vitte végbe, amelytől talán még öreg és tisztelben megöszült lóköttők is megijedtek volna. Később egy detektivet lőtt agyon, akivel egy magános uton találkozott és aki őt akarta lelőni. Ekkor megfogadta, hogy ölni sohasem fog, hacsak önvédelemből nem és ezt a fogadását mindenkor hiven meg is tartotta.

Amikor szembekerült a szövetségi bíróságon a bírójával, összesen alig egy gyilkosság és tizenháromrendbeli utonállás és rablás vádját emelték elene. Hosszu legális harc kezdődött, amelynek a vége az lett, hogy Starr három esztendőit kapott emberölésért és további tizet a rablásokért.

Kilenc esztendőt kitöltött a büntetéséből. Ekkor Rooseveltnél megkegyelmezett neki. Először azonban megígértette vele, hogy meg fog javulni. És Starr meg is ígerte.

Egy évvel később a bandita megnősült és elvette Miss Ollie F. Griffint. Az új Mrs. Starr félvér indián leány volt. Meglehetősen művelt és a házassága előtt az indián rezerváció egyik iskolájában tanítónőként működött. Amikor fiuk született, Starr a fiát Theodor Rooseveltnak Starrnak keresztelte és elkezdett tisztességes életet élni.

Amikor már-már a templom kurátorának akarták megválasztani, egyszerre gyanus híreket kapott. Az arkansasi kormányzó a kiadatását követelte az oklahomai kormányzótól a bentonvillei rablás miatt.

"Oh Hell" kiáltott a bandita és egyszerre otthagya a nyárspolgári életet s visszatért betyárnak.

És erre mozgalmas esztendők következtek. Starr újabb bandát szervezett és Oklahomán és Arkansason kívül Kansast, Coloradot és Missourit is meglátogatta.

Azonban már nagyon "meleg" kezdett lenni az üldözés, mire szedte magát a csapat és utnak indult. Starr és egy "Stumpy" nevű társa New-Mexico felé vették az utjokat és amerre mentek, mindenütt raboltak, fosztogattak, utonállottak. Egy barátjuk árulása következtében azonban Arizona egyik bányatelepen, közel a new-mexicoi határhoz elfogták őket és visszazsárolták Coloradoba.

Ugyanez évben héttől huszonöt évig terjedhető fegyházra ítélték. A fegyházban ismét mintaszerűen viselkedett, olyannyira, hogy már öt esztendő elmúltával megkegyelmeztek neki. Azonnal újabb bandát szervezett és újabb rémtetteket követett el.

Harmadszor ismét egy bankrablással kapcsolatban fogták el. A stroudi nemzeti bankot rabolták ki és ugyanakkor az ugyanottani másik bankot is kirabol-

tak. Ez alkalommal egy egész fiatal fiú egy sörétes puskával lőtte oldalba a banditavezért és Louis Estest, annak a hadnagyát is. Ez alkalommal huszonöt évre ítélték, azonban alig négy év múlva Roberson kormányzó ismét megkegyelmezett neki, mert ismét megígerte, hogy tisztességesen fog élni.

Később a felesége meghalt, mire 1920-ban újra megnősült. Ekkor elhatározta, hogy filmeket csinál a kalandjairól és azokat maga mutatja be országsszerűen. Meg is kezdte a vállalkozást, azonban az nem járt a kívánt anyagi sikerrel. Észrevette, hogy azóta új generáció nőtt fel, amely már a modern dolgok iránt érdeklődik, nem pedig a vadnyugat régi módszerei iránt. Ekkor érelődött meg benne még jobban az a vágy, hogy a modern technika fegyvereivel kövesse el a rablásait. És ez a veszét okozta.

KSA LEGYŐZÖTT BARNÁK

*Szökek jobban boldogulnak minden téren
A barnáktól átvették a vezető szerepet*

függetlenségszeretete, bátorsága, haladnívágása.

"Tanulmányozták annak a 104 pilgrimnek elfajulását, akik a Mayflower hajóval elsőnek érkeztek Amerikába nyolc generációval ezelőtt. Ezeknek a leszármazottjai alapították a nemzetet. De vagy negyven évvel ezelőtt megkezdődött körükben a fajjóngyilkosság. Az egyke-rendszerrel is rosszabb rendszer. Nem kell nekik gyerek, ölebet dédelgetnek kékszemű, szöke haju gyermek helyett. Ha a gyermekektől való irtózás így folytatódik közöttük még nyolc generáción keresztül, akkor nem marad közülök több, mint amennyi a Mayflower hajóval érkezett. Egy ilyen kis hajón vissza küldhetjük őket abba az országba, amelyből őseik jöttek, visszaküldhetjük, mert hazafiatlanoknak, hűtleneknek bizonyultak, mivel nem neveltek gyermekeket hazájuknak.

"Tény az, hogy a szökek nem szaporák. Nem kell nekik gyerek, mindent elkövetnek, hogy a család ne szaporodjék, persze csak akkor, amidőn olyan körülmények közt vannak, hogy gyermekeiknek nem látnak boldog jövőt. Az a körülmény, hogy a szöke nők kényelemszeretők, szintén oka a gyermeknemzéstől való irtózásnak. Más gyereket persze szeretik, de maguk nem szülnék gyereket, árt a szépségnek, zavarja a kényelmet.

"A barnáknak is vannak azonban kiváló tulajdonságaik, folytatja Wiggam, ezek értelmesebbek, művészebbek, mint a szökek, akik

mindig kalandvágyra, uralomra törekedtek főképen.

A legjobb népelem ebben az országban a szökek és a barnák keveréke.

"A barnák a legnagyobb föllentők. Kereskedelmi téren a barnák követik el a legtöbb csalást. Tessék csak gondolkodni s így találja, a szíves olvasó.

"A szökek jobban hajlanak az iszákosságra, mint a barnák. A new yorki rendőrség adatai szerint tartóztatott részeg emberek túlnyomó többsége szöke. Részeg zsidót ritkán láthatunk, de részeg ájris, svéd, skót, lengyel, tót, orosz sokszor látható az utcán még manapság is. A szökek nem isznak olyan régóta, mint a barna népek s a városban sem olyan régiek mint a barnák.

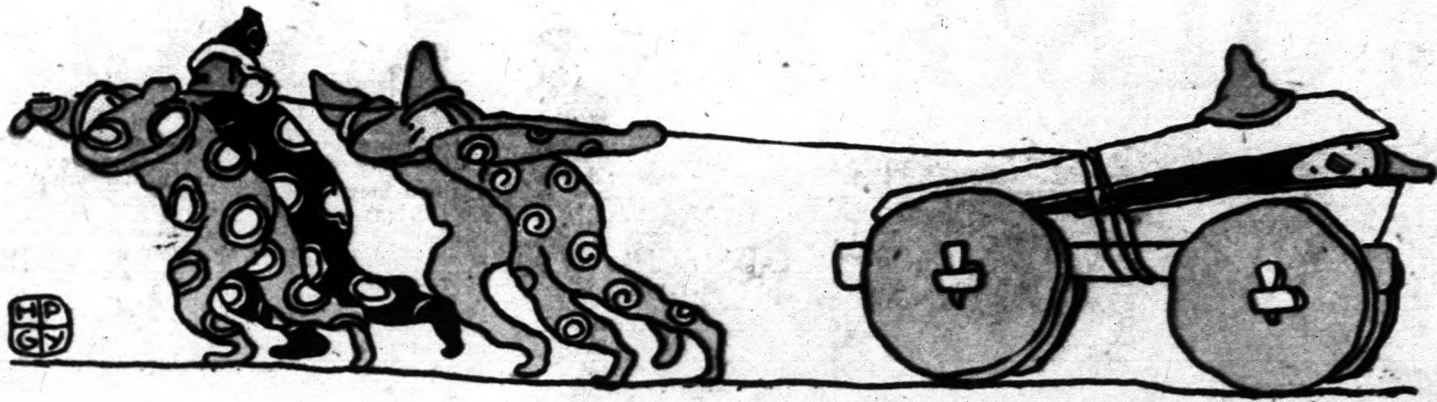
"A szökek, ha erőt vesz rajtuk a pénzvágy, elmennek más világrészbe is, ha új Klondike, aranyező

felfedezéséről hallanak, a barna zsidó vagy olasz, ha pénzt akar, üzletet nyit, vagy a börzén spekulál. A szöke a falusi magányba való, ahol a nyers erő érvényesül.

"Amikor életveszedelemben kerül a szöke higgadtabb, mint a barna. Hajókatasztrófa alkalmával a nők, gyermekek biztosabban megmenekülnek, ha szöke északiakból áll a hajó személyzete, mint hogyha olaszok, franciák, spanyolok alkotják azt. A szökekből válik a legjobb hajós, vasutas, vonatvezető, repülő, minden olyan, akinek hidegvér a főkélléke. A barna a harcban (Folytatás a 10-ik oldalon)

fajjóngyilkosság, hogy nem nevelnek polgárokat, Elfelejtik, akikben meg van a kékszemű, szöke, akik avval a faj energiája, vállalkozó szelleme,

Bugyay Géza novellája

Elbeszélés
Irt: Bársony István

GY nagyobb vidéki városunk főterén elibém ötölt a minap egy fali hirdetés, amely aznap megtartandó jótékonyestély programját közölte. Megakadt a szemem az egyik szereplő névén. "Bugyay Géza, a kitünő író, fölolvassa egy novelláját..."

Jól ismerem Bugyay Gézát ezt a "kitünő író". Néhány évvel ezelőtt tünt fel az irodalomban és úgy üdvözöltük, mint igazi tehetséget. Első könyvei rohamosan hódították meg nemcsak a közönséget, hanem a kritikát is. Elbeszélései egészen újszerűek voltak. Finom, érdekes témák, pompás, könnyed írói készséggel elmondva. S ez a fiatal író egyszerre teljesen elhalgatótt. Ugy letűnt az irodalom egeről, mint a rövidéletű meteor.

Pedig aki ninegen szem előtt, azt hamar elfelejtik. Sajnálkoztunk egy kis ideig azon, hogy sehol sem találkoztunk a névvel, de azután akárha sohasem irt volna, úgy napirendre tértünk fölötte. Most, hogy egyszerre megjelent előttem, mint ha a halottaiból támadt volna fel, kíváncsi voltam rá. Meghalgatom, gondoltam magamban.

Annak idején gyakran jött közénk és mindnyájan szerettük sima fegyelmessége és nyájas szolgálatkészsége miatt. Valami párbaj-ügyben úgy ismertük meg, mint egész férfit. Mindnyájunknak tetszett. Hozzám különösen vonzódott; gondoltam: megőrül, ha meglát.

Az estély után elesiptem a terem ajtajában, amikor pedig úgy látszott, sietve akart szökni a bankett elől. Persze, hogy megőrült: de nem olyan nagyon, ahogy előre elképzeltem. Valahol várják s én most külön voltam neki, akárhogy szeretett is. Csak néhány perccel töltöttünk együtt. — A novellá té mája igazán érdekes, — mondtam — hol fog megjelenni? — Sehol sem felelt; annyira igaz az eset, hogy a szereplők bizonyosan magukra ismerének, ha tőlem olvasnák. Pedig ezt nem akarom.

Belenéztem becsületes szemébe. — A "hősöd" ugy-e, magad vagy?

Elpirult. Mosolygott: — Minek tiltakozom? az augurók egymás közt ösztintek.

— De ennek a témának nem szabad elkallódnia; megengeded, hogy felhasználjam?

Megőlelt. — Legalább majd rád háru, ha nem tetszik.

— Nonó, az igazságok még a nem tetszést is dacolnak s a témád ilyen.

Sainte röstelte a dícséretemet. Hirtelen megszorította a kezemet s bucsusott. Hír' várták. Amilyen diákretém mondta, azt is ki kellett találnom, hogy ki lehet az, aki olyan nagyon várja s akibe olyan nagyon szeret. Nem kérdeztem.

De a témáját elmondom. Valaki egy lángoló szívű, a művésztöbe szerelmes író, beszél el magamagáról a legbizalmasabb barátjának.

"Tudod, hogy milyen bolondja vagyok az írótlaknak, az irodalomnak, a művészetek koronájának, s melyben mind benne van a többi művészet, minden amit az Isten be-léjük engedett át önmagából. Benne

van a világot átfogó gondolat; a lélek zenéjének minden dallama; a festő esetjének valamennyi színe; a szobrász plasztikája és ereje; minden.

A rajongásom ezért az eszményemért a szertelenségbe hajlik. Sarumát levetve, áhitattal, léptem a templom küszöbére, ahol az Isten-ségemet imádhattam. Megszittam magamat ihlettel, akarattal, határtalan hódolattal és hűséggel, hogy a szolgálja lehessenek s úgy kezdtem el inaskodni a művészet örök elő-jait imádók csoportjában. Tágra nyitott szemmel lestem az irodalom örök modelljét, a zajló életet, a mely az álmok sühanásával száll tovább előttünk és minden mozdulatával föltétlen igazságokat hirdet.

szülte gyerekeimet, amelyekbe hol élő lelket, hol napos melegséget, hol valami még nem ismert szépséget igyekeztem beléjük lehelni.

Ujra tanultam beszélni, más készségével a szó hatalmának, mint aminőt a mindennapok kívánnak. A tollam hangjába a mesterhegedűk és az acelhárkák, a lágy fuviolák s a csengő vadászürtök rezgéseit akartam belenevelni és milderre rá-hódul az Élet és a Természet valamennyi más szölamait, mélységökben s magasságuk zenitjén az emberi szív infernalis tombolásával, meg égi szférákig emelkedésével. "Játszani" akartam a tollal, mint a zeneművész a hangszerével. S a mikor úgy éreztem, hogy a tollam hegye már tökéletesen engedelmes

talmas, mindenén átszivárgó erővel, amelyet a művészet örök ereje jelent. Nekem legalább ez kellett, ez hiányzott.

Olyan nagyon hiányzott, s olyan mohón vágytam a beteljesülésre, hogy sietve kötöttem magamhoz valakit, aki iránt a szerelmemet az lobbantotta lángolóbba, hogy benne akartam kapni, benne reméltem megtalálni a lelkem egyetlen fel-séges igaz párját, aki elválhatatlan legyen tőlem; és mellettem forrás-sává váljék a lelkesedéseimnek, megértőjévé a közlékenységemnek; akinek az én művészetem kelljen legjobban, s aki ezzel a nagy lelkes-séssel a géniusom legyen.

Megházasodtam.

Elvettem az én kedves, jó, szép, bájos, kitünő, művelt s még néhány hasonló jelzőre mindenképpen érdemes feleségemet, akiben mindazt sejtettem, amivel boldulit sóvárgott reményességem valóra válhatott. Soha még bibliai asszonyállatnak olyan lelkes szempárt nem adott az Isten, amilyen neki van. Ha a szem a lélek tükré, akkor a feleségem lelke nemcsak az érzelmeik mély-séges tengere, hanem a tavasz derűje is, meg az egész menyország, minden elképzelt örömmel együtt. Bizony szerelmes voltam belé és elmondhatatlan boldogsággal gondoltam rá, hogy ő legyen az én lázas munkára serkentő nemtóm, akhez minden szép gondolatomat, minden leirt soromat minél hamarabb vigyem. Akivel együtt olvadunk és mélyedünk majd bele az én művé-szetembe. Ez lett volna minden egyébbe összehasonlíthatatlan jut-talman; ez lett volna a Pegazusom sarkantyuzója; ez lett volna isteni részegségemnek, lelki mámoraim-nak új meg új szárnyalásra buzdító oka.

Ugy képzeltem, hogy odaültetem magam elé, miközben dolgozom és rá-rápillantva olvasom le róla a sa-ját megszépült, fölszabadult, belőlem kikivánczó, de mindig neki szánt gondolataimat. Elég lett volna, ha csak érzem a közelségét; ha csak megtelhetek azzal a boldogsá-gos hittel, hogy nemcsak a feleség-em, hanem a művészcibációm alapja vágyik lenni, amhez ugy-e, az kellett hogy ő legyen az, aki a művészetembe még szerelmesebb legyen mint magam; s aki hálát érve a lelki gyönyörökért, éreztesse velem, hogy élete mindenkifélté váló céljává vált az én lelkesítésem, némán is felém áradó egygyé-válásával, hozzám tapadásával.

A feleségem az ugynevezett mé-zesheteink alatt a szerelem fáradt galambja volt; nem siettethettem az én egész és tökéletes boldogsá-gomat. De elkezdtem azután dolgozni, mielőtt éreztem, hogy már hozzáfoghatok. A feleségem beszé-lött a szobámba: — Dolgozik? akkor nem háborgatom. Visszalibent mint a megrábot madárka. Nem is láttam, amíg magam nem kerestem fel. — Nézzé, mondta, milyen szép ez a török kendő ez a nagymama nászajándéka; ő is a mamájától örökölte. Ez valami szultánáé lehetett valamikor. Igazi mintadarab.

Egy szó sem esett többet arról, hogy mit is dolgoztam hát. Én magam csak azért sem beszéltem róla. Hadd jöjjön ő. Hadd gondoljon rá figyelmeztetés nélkül, hogy mivel foglalkozom; hadd legyen kíváncsi rá, hogy mit adok neki a lelkem gazdagságaiból.

(Folytatás a 10-ik oldalon)

A szoknyás 'mihaszna andrások'

Londonban ujabban női rendőrök is örködnek a rend, a csend s a közbiztonság fölött. Hír szerint a női-rendőrök nagyszerűen be is váltak.

Megnyitottam nyugtalan szívemet az érzések minden skálájának, hogy fogékony lehessen a legkisebb hatásra is és a legfinomabb szeizmograf érzékenységgel birjon észre-venni minden életáryalatot. Nekem az irodalom nem szórakozás volt, hanem szentség; nem kenyér volt, hanem lelki levegő; nem dícsőség volt, hanem önmagamba mérülés, igazi végső cél. Ha "munka" az a veritékes feladat, hogy az ember a szívszakadás gyönyörűségéig kinozza magamagát a saját elége-detlenségének új meg új alkotás-kísérlettel való eloszlásával, akkor én úgy dolgoztam, mint kevesen a művészetek rabzolgái közül. Nem volt sem éjjelem, sem nappalom, sem étém, sem hajnalom; ébren voltam még álmomban is és örökké simogattam-fésülgettem a tollam-

fegyverem: akkor a nagy lendülettel nekiindított alkotás elején meg-döbbenve éreztem valaminek a hiányát magam körül, ami nélkül pedig lefojtva maradtak bennem a legeselekvőbb erők; ami nélkül a találékonyságom csak vergődött; a mi nélkül a hangszerem nem birt a kedvemre megszólalni.

Barátom, nekem Valaki kellett, a kinek dolgozzam. Akinek alkossak. Akhez sietve vigyem a hűvös papi-rosra tett forró szívemet. Akiről tudjam, hogy velem érez, velem együtt szorong és lelkesedik; aki azzal a szomjas vágygyal kívánja az én irodalmamat, amilyen gyönyörrel kínálom én azt neki.

Ilyen valakije a férfinak csak egy nő lehet. Valaki, aki egyetlen. Akiről érezzük, hogy minden poré-kájában benne vagyunk azzal a ha-

A fejé

IPOLY völgyében a-pataki laha egy- lom. A a terbel idehordta a Nászd

turisüveges molnához, ben olyan félbenmarad emberke volt; hanem tudott.

— Hová fér magába akit megizik? — kért egyizben valaki.

— Hova fér? A keménybe is sok füst sem tellik meg, — hangon a molnár és k

elé pipálni. A malom csak dur országuton néhány f

córészett, az erdőny szellők szökkenek, a között pedig rohanvást a csillogó vízeseske.

A karanesi hegyek nyorkált a nyugvó Nap egy-egy bibic ajajntása

— A buzaföldekre tul talán nincs is világt

ta magában a molnár, két óráig hiába nézett, és mégsem látott onn

kit. Nászdál mester tud

bántyú tekintetes ura doktort és a híres kom

a Güzü cigányt.

— Szép szál ember b

bántyú, csak egy kisse bizonytalan ábrándok

tétek szinesedtek örök

fejében. Talán a tudom

talán a mostoha idők

fejről a fürtöket. A

volt neki egy Édes

(asszony-e vagy lea

e miatt a nő miatt kop

időnek előtte. Annyi

A fejer hattyu

Irta:
Somlay Károly

IPOLY ezerszinü völgyében, a Bodo-la-patakon volt valaha egy öreg malom. A kalondai meg a terbeléti emberek idehordták az őrleést a Nádszál nevezetü, turisüveges molnárhoz, aki egyebekben olyan félbenmaradt, vékony emberke volt; hanem inni bezeg tudott.

— Hová fér magába az a sok bor, akit megiszik? — kérdezte, töle egyziben valaki.

— Hova fér? A fene tudja. A kéménybe is sok füst megyen, mégsem tellik meg, — felelte kásás hangon a molnár és kiült a malom elé pipálni.

A malom csak duruzsmolt. Az országuton néhány fakószékér döcörészett, az erdőnyílásból hűvös szellők szökkentek, a távoli fűzfák között pedig rohanvást hömpölygött a esillogó vizekse.

A karanesi hegyek felett már hunyorkált a nyugvó Nap és a réteken egy-egy bibic jajintása hallatszott. — A buzaföldekre hajló égen tul talán nines is világ, — gondolta magában a molnár, mikor vagy két óráig hiába nézett a falu felé és mégsem látott onnét jönni senkit.

Nádszál mester tudnillik a Csobántzy tekintetes urat várta, a doktort és a híres kontrahegedüst, a Güzü cigányt.

Szép szál ember bizony ez a Csobántzy, csak egy kissé kopasz és bizonytalan ábrándok és tervezgetések szinesedtek örökké a kopasz fejében. Talán a tudományok, vagy talán a mostoha idők hántották le fejeröl a fürtöket. Azt mondják: volt neki egy Édeskeje Pesten, (asszony-e vagy leány?) s hogy e miatt a nő miatt kopaszodott meg időnek előtte. Annyi bizonyos, hogy gyöngéd, álmódzó lélek lakott benne s úgy beszélt a nőkel, mint feeske a fiaival; tehát nem lehetetlen, hogy a kopaszág oka valóban az a pesti Édeske volt.

Egy ambitusos, eserepes házban lakott a faluban a doktor. Mintha valami nehézkes magyar komolyság ömlött volna erre a csöndes házra. A mamájával lakott itt és rajtuk kívül senki nem volt ebben a szép uri házban. A tekintetes asszony szokta rátolni a reteszt is a leveleskapura, ha besteledezt.

Sötétetni kezdett már, mikor a molnár veszi ám észre, hogy a Bodo-la-patakon keresztül fektetett keskeny gólyahidon jön ám valaki és utána még egy valaki. A doktor jött és mögötte kocorázott a cigány a hegedüjével.

— Verje meg az átok a dolgukat, megvároztattak máma. Még egy nyeletke ital sem szaladt le a torkomon, déltől estig, — bosszandott Nádszál mester és füttyentett a két komondornak, az Ákosnak meg a Dudásnak, mert ugyancsak nekítapadtak a jövényeknek és faldostak feléjük.

A három ember aztán betelepedett a malomszobába. Kenyereztek, szalonáztak, iddogáltak s közbe nagyokat szótlanokdáltak; csak a hegedü beszélt. Kapkodta a hurokon az ujjait a kontrahegedüs; a doktor meg csöndes baritonnal beszélgetett

valakivel, talán egy láthatatlan negyedikkel. Imigyen beszélgetett:

— Sárga csikó, sárga ... De sáros a lába ... Hej, Gyarmaton bé van zárva ... A sárgának a gazdája ... Nines, ki vakirgálja ...

A Hajnalesillag már fenragyogott az égen. Hamvas köd szálldogált az Ipoly felett és nyugve zugatta üstökét a sötét erdő. A három ember kalapja és bajusza is ferdére csuszott; talán a borharmat is a fejükbe ütött. Hosszu hallgatás után végre lére eresztette szavát a doktor.

— Ringó liljom volt a dereka a galambomnak. Mióta öt nem ölelhetem, csak hálni jár belém a lélek. Olyan vagyok, mint a megözlött kert, — sóhajtott Csobántzy tekintetes ur.

— Lélek! ... Csak a gyomor legyen jó, a többi hagyján, — morogta a molnár, akit nem bántottak soha belső nyugtalanságok.

— De bizony, a testben olyan a lélek, mint a bor a kulaesban. Ha megiszom a boroeskát, a kulaesot ütheti a dévla, — mondta a híres hegedüs és magában azt gondolta, hogy bizony megsajdult egykoron a szive Pesten a doktornak és azon időtől fogvást sajog is mindmáig.

Hogy elmúljék a szomorúság, tüstég el is húzott a nófán egy sebes kopogóst, utána egy verbunkost és mikor megint jajintgattak a bibiek hajnalhasadtán az ipolyi rétek felett, a három ember elbueszozott.

A doktor is hazament. Csak dörmöbölnie kellett volna a leveleskapun és az éldes-szülem tüstég gyön a reteszt letolni. De a doktor nem zörgött, hanem beugrott szépen minden hajnalon a leveleskapun.

2.

1914-ben, ahogy betisztult a termés és leestek az őszi harmatok és elmentek a füstifecskek: csak eltűnt ám a doktor a faluból. Utána, — vagy tán még előtte, — a híres kontrahegedüsnek, a Güzünek is nyoma veszett. Azt mondták a faluban, hogy katona lett a doktor, szintugy a muzsikás roma is.

— Az Isten viselje gondjukat, — szakadt ki a fájdalom az öreg tekintetes asszonyból, valahányszor a fiára gondolt és a hűséges kontrahegedüsre.

Hát a molnár? A Nádszál! Ökime is bunak lögatta a fejét. Muhar és grom lepte a gyalogösvényt, amelyiken a doktor és a bolondos cigány jártak volt egyidőben a kotyogós malomba kulaesozni.

— Imelyeg a bendöm a szárazságtul. Sem östve, sem regvő nem izlik a pélya. Csak olyan mis-más ember lett belőlem, amöte Oroszországban van a doktor és nem gyön álom a szememre, csak baglyoskodok éceakánként, — panaszkodott sokszor a mester a kalondai menyecskeknek, akik őrleést vittek a malomba.

Hanem a faluban is fura dolgok

történtek. A férfiak szanaszét a hadban: nem volt valaki, aki fát fuharozzon az erdőből. Hát im az asszonyok a berenakerítéseket tüzelték fel. Sok helyütt még az eleven sövény is tüzre került volt. A tekintetes asszonyéknál szintazonképen ellopódtak az udvart körül fogó deszkapalánkok; csak a kapuféla és a retesz ajtó maradt épen.

Nem baj, gondolta a tekintetes asszony és azért minden este rátolta a kapura a reteszt.

Mikoron aztán a végekről kezdtek hazaszállingózni a katonák: a doktor is megjött és vele a Güzü cigány is. Ezen utóbbi az egyik lábát valahol Ravaruskábnál vagy egybütt hagyta; de a kontrahegedüt szépen bőlepte a por itthon a mestergerendán.

Aztán kezdődött az élet a Bodo-la-patak malmán ott, ahol anno eodem abbanhagyták. A molnár pipált, a cigány húzta, a doktor pedig énekelt: Addig iszom ... Mindig iszom ... Mig az eszem ... El nem iszom ...

Hát bizony elitta az eszt a doktor: egyszer a szép ördög az Erza képében megkínálta kékvirágos esereptányéron frissen sült lángossal és ezen idő óta el-elmáradozott esténként a malomból.

— Akadjon a esont a torkán annak az Erzsának, kár a tekintetes urért, mert jó borívó ember, — morogta a hegedüs, mikor egyik este megint nem jött el a malomba a doktor.

A doktor ... Furesa készítés volt bizony ökelme, mert mikor hajnalonként haza-hazatért, most is mindig a kapun ugrott bé, pedig a deszkapalánk már tudj' Isten hová repült barna füstök alakjában.

Az idén őszzel aztán, mikor jég-szárnnyu szelek esapdostak a hegyekről, ennek is vége szakadt. Nem tudom én hogyan történt, de megtörtént, hogy a Bodó Erzsát az Ipolyból fogta ki egy halász. A mely forgóból fogta ki.

Olyan volt ennek a lánynak az oreája, mint a tejbe mártott róza. Hej ennek az Erzsának a gyenge száját esókolni ... És mikor vasárnap rojtos százszipkendővel a vállán ment a szentegyházba ...

— Mint a fejer hattyu, mint a legédesebb genge liljomvirág, — mondta eecer az öreg Sallai, mikor az Erza jött a szentegyházból.

Hát im, az Ipolyból fogták ki ajultán.

Ez után vagy egy hónapig nem lehetett látni a doktort a malomban. Annyi bánat vert gyökeret a szivünkben, hogy már szinte el is felejtettük az Erzsát és a doktort is; csak néztük a zöldes eget és hallgattuk az Ipolyon tul síró magyar harangok szavát, miközben félnék tekintetet vetettünk a jövendő homályba ...

A minap aztán esuda esett a faluban: a doktor meg az Erza mint egy-pár léptek ki a szentegyház küszöbén.

Ez nap óta a kapun jár ki s be a doktor. Egészen az asszony hatalmában van, ki sem látszik a főkötő alul. Estve úgy mint reggel suton tartja ötet a szép asszony és a malom alatt sem fojtogatja a hegedüt a híres kontrahegedüs, a Güzü cigány.

PROFESSOR METCHNIKOFF

Híres világszerte mint a hosszú élet és jóegészség előmozdítója

Egy több szakertőből álló bizottság felülvizsgálata alatt áll modern intézetünk, melynek célja azon betegségek kutatása, melyekben honfirtásaink szenvednek.

Sok évi nehéz tanulmány és munka után, — úgy megszerveztük egyszerű intézetünket patent orvosságok gyártására, — úgy sikerrel lehetünk segítségére szenvedéseinek legyőzésén.

A csodálatos felfedezések testvéreink gyógyítására, kik e bálókban szenvednek, bármennyire elhanyagolták és komolyak is azok, elismerésnek örvendenek világszerte. A legjelesebb specialitások állították elő ezen gyógyszereket, melyeknek alkotásait föld minden részéről gyűjtötték össze.

Né legyen sikeresen! Mindig van remény kigyógyítására és segítésére, még ha az orvosok fel is adták. Tehát ne cészen.

Vágyja ki e hírdelést, tegyen gy keresztet a kívánt orvosára, írja alá nevét és címét és küldje be hozzánk. Levelezését titkoltan tartjuk meg, csak az orvosok és mindenkor készséggel adunk INGYEN tanácsot számára.

A GYÓGYSZEREK NEVEI:

1. Férfi betegségek: ... Bármely korban és állapotban.
2. Kősvény: ... Isom- és csuklófájdalmak ellen a test bármely részében.
3. Vérmérgezés: ... Kifűzők és bőrbetegségek.
4. Gyengeség: ... Ifjúkori ballépések.
5. Tüdőbajok: ... Köhögés, Asthma, Bronchitis és Meghülés.
6. Gyomor: ... A belek és a gyomor rendbekerítésére.
7. Vese bajok: ... Gyenge vesék és vizeletbajok.
8. Bőrbetegségek: ... Eczema, nyílt sebek és var.
9. Erősítő szer: ... Gyenge szervezet, vérhány és étvágytalanság.
10. Női betegségek: ... Havi rendeltlenségek, tisztulások és vérzések.

Minden levelezés titkoltan tartatik.

THE ROMAN MEDICINE COMPANY

STATION 5. PHILADELPHIA, PA.

Bugyay Géza novellája

Folytatás a 8-ik oldalról

Várhattam erre aznap is, másnap is.

Még csak be sem jött hozzám, a mikor visszavonultam az íróasztalom mellé. De ebéd alatt olyan édesen tudott esieseregny és olyan lelkivilága volt különben is, hogy egészen beleolvadtam az elragadtatásomba. Este mégsem állhattam meg, hogy ne pedzsem az érdek-lődése felkeltését. Anélkül, hogy ő kérdezte volna, magam hozakodtam elő vele: szépet írok most, mondtam odavetve. — Igen? kérdezte nyugodtan, közönyvel.

— Jó dolgot olvasok: nagyon érdekeseget. Megmondta, hogy mit; valami francia könyv volt, de hogy mi, azt én abban a pillanatban nyomban elfelejtettem. Másnap járt az eszem. Irigységet éreztem. Itt vannak a könyveim az éjjeli szekrényben, hogy mindig előtte legyenek s ő ezeket még meg nem nézte.

De mégis megnézte. Szinte apropra mondta: Olvastam ám a maga könyvéből is. A "Szivárvány"-ban jól jellemzi a rövid ideig tartó csalóka látszatot annak a szegény leánynak az esetével. Nézze, ezt a gyűrűt a nagybátyám hozta Indiából. Maga nem szeretné körülutazni a világot? Én igen.

— Én nem — válaszoltam hüvösen. — Nekem egy kis rózsaszal kell, ahol a költészetem fülemülje lakik.

— Ó, maga poéta! Elmenjünk holnap Körökéhez? azt hiszem, oda el akar maga engem vinni. Tudja, jó is lesz, ha ezeken az első látogatásokon tullestünk; akkor szabadban mozoghatok, nem kell mindig magára várnom, hogy együtt menjünk.

Mit mondjak neked, édes barátom! Így kezdődött és így folytatódott. Nagyobb esalódás, az égből nagyobb zuhanás s lehétköznapi földig, már nem érhetett.

Ha rátukmáltam valamelyik új alkotásomat illedelmesen meghallgatta: aközben kézimunkázott, vagy egyébképen tett-vett, jóindulatu állandó észrevétele ennyi volt minde: jó. Puntum.

Derék, kedves, áldott jó és lelkes teremtés, aki sokat olvas, rendszeresen olvas; összeolvas mindent, még azt is, amit én írok. De az én dolgaimra mindig csak ennyit mond: jó. Puntum. Amikor már hallom, majd kiugrom a bőrből, magam sem tudom, miért.

Valami nagy és keserű sértődöttség támadt bennem, mert hogy minden iránt tudott érdeklődni ezen a nagy világon, éppen csak az én munkám, az én művészetem, az én irodalmam iránt nem. Ez iránt semmi érteke sem volt; és őszinte, becsületes, tiszta lénye nem bírta volna azt mutatni, ami ninesen benne; ahogyan nem érez.

Meg voltam verve, tönkre voltam téve, összeomlott bennem a remény-seim egész mennyországa. Mert a feleségem közönye tökéletesen megbénította a tehetségemet is.

A feleségemnek én nem kellettem mint művész mint alkotó, mint író. Amikor bele akartam lopni a lelkébe a magam lelkét, az nem érdekelte. Mutattam neki a könyveimről irt nagy elismeréseket, magasztalásokat: nem hatotta meg; hüvösen hagyta. Talán nem is értette, hogyan írhatnak úgy én rólam, az én könyveimről.

Egy este azzal mentem haza, hogy most megtöröm a jeget, megkísérlem közelebb vonzani magamhoz; olvasni akartam neki valamit a könyveimből. Hátha!...

Megelőzött. — Te, mondta mindjárt, amikor beléptem, ez a Lagerlöff igazán remek. Gyere, olvass fel nekem belőle. Az én szemem már fáradt.

Éreztem hogy a hajam tövéig elfut a pirulás. Hát iszen tudom én, hogy sok szebb van annál, ami az enyém; de hogy az író az ő asszonya azzal lelkesítse, hogy más valakiből olvastat fel magának, ezt már igazán nem bírta el az ambicióim.

Nem feleltem. Ott hagytam. Először amióta a vágyaim mindig mellette vittek.

Akkor lemondtam arról, hogy ő nála célt érjek. Elkedvetlenedtem. Valóságos életunalom szállott meg, mert elvesztettem minden lelkesedésemet. Az írástól is borzadtam.

Napról-napra jobban összezűgödött a hitem, bizalmam a tehetségem iránt. Már nem is tartottam magamat írónak. A gondolataim fásult egykedvűségbe veszték. Egészen elhallgattam.

Olyan voltam néha, mint aki maga is érzi, hogy ez a lelki tönk kezdete. Ha valami esoda meg nem ment, akkor végem van! Akkor sohasem alkotok többet ebben az életben...

S a esoda megtörtént. A sorsom legválságosabb óráiban véletlenül találom valakit, akit nem kellett hívnom; jött magamagától, hozta nekem az én munkámért rajongó, az én irántam elfoglalt asszony minden esodalatos gyöngéd-ségét. De még sokkal többet is en-nél. Azt a tudatot, azt a bizonyos-ságot, hogy van valaki mellettem, aki fölismeri, átérzi, megérti azt az isteni örömet amely abban lehet a nő számára, ha az ő művészenek, annak a férfinak aki neki költ, neki alkot, neki teremt: a kiapadhatatlan erejü nemtöje bir lenni. Mert az anya hivatásán kívül, sőt mindjárt emellett, nem lehet a nőnek több olyan magasztos hivatása, mint amikor a maga édes rajongása hevével gyújtja meg a művész lelkében élő isteni szikrákat.

Amióta van ilyen valakim, azóta újra éledek, mert újra dolgozom; teremtek, alkotok; újra tele a lelkem duzzadó erővel; és amikor lázas munkámba belemérek, ezerm, hogy "valaki" végtelen gyöngéd-séggel néz s figyel rám a gondolataim át.

Engem most mindig vár valaki, akinek mindenekelőtt én kellek, mint művész.

Azóta újra születtem s újra élek, mert megint alkotok.

A feleségem nem is tudja, még csak nem is sejtji; — de nem is törődik velem.

Ha véletlenül a kezébe akad valamelyik lapban egy-egy írásom, átfutja és bólint: jó!

Már nem bán, nem bosszant; megmosolygom.

És megyek, futok, rohanok ahhoz a másikkhoz...

A diadalmas szőkék s a legyőzött barnák

(Folytatás a 7-ik oldalról)

jó, verekedni, vért ontani igen szeret.

"Amerika büszke arra, hogy a szőke népfajhoz tartozik a népe ma is, jóllehet a bevándorlás következtében igen vegyes vér csörög ma már az ereiben. Ismétlem, a szőke és barna egyesülése adja a legjobb polgaranyagot. Amerika azért fejlődött, mert olyan emberek özönlöttek ide, akik két kezükkel, nem pedig szellemi képességeikkel akartak érvényesülni. A vadonba nem a tudós megy az elemekkel küzdeni, hanem a testileg erős, a vállalkozó szellemű."

"Helyén való itt rámutatni arra a megállapított tényre, hogy ebben az országban a nagy bevándorlás megindulása előtt, az első telepesek és bevándorlók átlag nagyobb és derekabb emberek voltak, mint azok, akiket szülőhazájukban hagytak."

"Franciaország népének többsége barna, de civilizációját a szőke népelemtől kapta. A szőkék az ország északi részében laknak s innét irányítják ma is az ország sorsát."

"Szerintem Oroszország addig nem halad, amíg a szőkék, és pedig a németországi szőkék kezükbe nem veszik a kormányrudját. A németek is szőkék, példát is mutattak életrevalóságukkal, törekvésükkel. Hogy a kegyetlenség is jellemzi őket, annak az az oka, hogy vérük vegyült az Alpok tövében lakó szélesarcu népekével. Hindenburg maga is ilyen vegyülke a szőkének és szélesarcunak."

"A világháboruban a legkeményebb harcot a szőkék vívták. Ezek bátran szembenéztek az ismeretlennel, míg a barnák furfanggal igyekeztek boldogulni még a harctéren is."

"A szőke nem állja a nagy melegeket és annak betegségeit. A szőke angol, amerikai, skót és más északiak közül, akik mint kutatók, mérnökök, bányászok, bányaigazgatók, kolónia tisztvisel-

lők tropikus éghajlat alá kerülnek, igen sok pusztult el láz és egyéb betegség folytán, míg a barna olasz, spanyol, portugál és más barna emberek kibírták a tropikus vidékeken való tartózkodást."

"A szőkét az indulatok sem uralják annyira, mint a barnát. A barna szenvedélyesen szerelmes, míg a szőke e téren is hidegvérű. A féltékeny nők többnyire barnák. A barna férfiak közt sokkal több a szoknyakergető, a nőcsábító, mint a szőkék közt."

"Üzleti téren a szőkék csak mint ügynők érnek el nagyobb sikert, mert lelkesedéssel dolgoznak, de mint tervező és üzletvezető a barna sokkal jobb."

Igaza van sok tekintetben Wiggam-nak. Ma hidegvérű emberekre van szükség mindenütt, nem esoda hát, ha a szőkék kerülnek vezető helyekre. A bizonytalan jövőbe bátran néző emberek állják meg ma a helyüket, az indulatoknak nem szabad behódolniuk, új világ, új lehetőségek, higgadtakat hívnak tette. Majd a tüzesvérű barnák érvényesülhetnek, amikor helyreáll újra a békés világlend.

ÖRÖM

ha az óhazaiak hírt hallanak amerikai rokonaitól, de KÉTSZERES ÖRÖM

ha az amerikai rokonok pénzszeresítést is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG B A R M E L Y RÉSZÉBE.

KÖZLEJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.

HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.

FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök.

Főszék: 10 East 22nd Street a Bankpalotában.

Fiók: 1597 Second Avenue Corner 83rd Street NEW YORK.

Milyen idős az ember és a föld

Folytatás a 2-ik oldalról

ezreidei alatt az ősmajom fajok lassanként fejlődtek az emberi formák felé.

Az ember tehát, Sir Ray szerint, legalább egy félmillió esztendő óta él ezen a földön, és ennyi idő óta hagyta hátra iltletének nyomait.

De hát maga a föld milyen idős volt akkor, mikor az ember megérkezett?

Sir Ray erre a kérdésre többek között így felel:

"A kőbezárt nyomokat tartalmazó 65,000 láb vastagságú felső földrétegek a korára nézve nem lehet pontos idő-meghatározást, sőt még hozzávetőleges becslést sem adni, ugyancsak nem az alsó, ugyanolyan vastagságú, kőbezárt nyomokat nem tartalmazó földrétegre nézve sem. Nincsenek olyan tények a birtokunkban, melyekre e számításokat alapíthatnánk. De a földtan legtöbb kutatója megegyezik velem abban, hogy ha meglehetősen jó hozzávetéssel 500,000 esztendőre tesszük a Pleistocene-rendszer kifejlődésének időtartamát: nem valószínű, hogy a felfezés, ha az ezeket időben megelőző és kőbezárt nyomokat tartalmazó földrétegek a kifejlődését nem tesszük kevesebb, sőt valószínűleg többre kell tennünk, ötszáz millió esztendőnél."

Igy tehát az emberfaj nem kevesebb, mint 500,000 éves és a földnek, melyet tapos, vagy vizeinek körülbelül 500,000,000 esztendőre volt szükségük, hogy lerakják a földkéreg sokszoros rétegeinek a felső felét! Ha az alsó felének a képződésére is ugyanannyi időre volt szükség, akkor körülbelül egy milliárd (1,000,000,000) telt el azóta, hogy a lerakódott sziklarétegek képződése megkezdődött. Hát még hol vannak azok a további millió esztendők, a melyek a tűz korszakához tartoztak, ami alatt a föld, ez az óriás tűzgömb, lassan kihűlni kezdett és a tűzkori sziklák, minden sziklák e legőreggebbjei, lassan kiformalódtak a világrben forgó roppant földkőhobant

APRILIS 1921 30 NAP

KISS EMIL BANKÁR
133 Second Avenue, New York

Abszolút megbízhatósággal párosult huszonöt esztendő tápasztalatait bocsátja az amerikai magyarság rendelkezésére a bankület minden ágában.

KORONA Pénzküldés
Magyarország, Cseho-Szlovákia, Jugoszlávia, Románia (lei) minden részére utalvánnyal. Magyarország, Cseho-Szlovákiába és Jugoszláviába táviratilag is a legolcsóbb napi árfolyamon.

KÉSZPÉNZ-DOLLAR KIFIZETÉS EGÉSZ MAGYARORSZÁGRA
A LEGPONTOSABBAN, TELJES JÓTÁLLÁS MELLETT, BARMILY ÖSSZEIG.

Ezek azok a városok, ahol a címzettet a készpénz-dollárokat személyesen átvehetik: Budapest, Bécs-Csaba, Cegléd, Debrecen, Eger, Endrőd, Gyoma, Gyöngyös, Győr, Kaposvár, Kiskőrös, Kecskemét, Mezőberény, Miskolc, Nyíregyháza, Nagyhalász, Ócsa, Orosháza, Pépa, Putnok, Sopron, Szeged, Szekszárd, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Veszprém, Zirc.

A dollár-átutalás díja minden 100 dollárnál 3 dollár, legkevesebb díj 1 dollár. — Mindenhol sürgönyileg is utalhatók át dollárok. — A sürgöny-díj külön fizetendő.

Hajó-jegyek Minden egyes vonalra az eredeti árban.

Okmányok beszerzése s óhazai ügyek gyors és pontos elintézése.

Betétek megőrzése és gyümölcsözöttése 4% kamatra.

Huhogó bácsi meg kedves életét — Mi ez? —

— Ejnye, erre Ezalatt besötét párjához:

lak alá volt akasztva — Jó reggelt, F a gazdát. (A bagol — Jó reggelt! — Ilyen korán fölke — Oh, mi este tunk kelni, tíz órára lelt Huhogóné, míg őreg, milyen pompá — Látom, — st

THE I

For a third time Get brought up his men, some threw off their knapsacks their coats that they weighed down by them. The red-coats made a they would take the fort and did much harm there. While some of his troops at that point, Howe brought his force to the front and main fort, which was then three sides at once.

Prescott told some of stand at the back part of fire at the redcoats that selves on the wall. Soon and cried out "The day is who had joined him.

But our men had fire round, and there was no to do but to meet the foe hand fight. With stones a ends of their guns they sc back the red-coats, but the strong for them, and they way.

War-ren, who had done that day, was the last to le He scarce had done so ere by a ball and fell dead on.

As our troops fled by wa Hill, Put-nam ran to the re "Halt! make a stand here! them yet! In God's name fo them one shot more!"

But the troops could no to a stand, and the red-co day, but with the loss of mo

KIS LANYOKNAK KIS FIUKNAK

Huhogó bácsit villamos lámpával lepte meg kedves életpárja a születése napjára.
— Mi ez? — kérdezi a bácsi.

A villamos lámpa

— Villamos lámpa.

Huhogó bácsi dévaján megcsipte a feleségét. (Persze, a csőrével csupte meg, mert a bácsi jóra való bagoly volt.)

— Ugyan már asszony, — szölt nevetve — minek a bagolynak lámpa? Hiszen én annak a fénytől semmit sem látnék.

Huhogóné asszony elröstelte magát.

— Ejnye, erre nem is gondoltam, — mondotta. Ezalatt besötétedett és Huhogó bácsi így szólt az életpárjához:

— Gyerünk sétálni.

— Mingyárt megyek, csak felöltözöm.

— Minek öltözködnél?

— Csak nem mehetek sötét éjszaka pucéran az utcára, — felelt a néni. — Még ha nappal lenne!

Végre sétára keltek és meg sem álltak Füles ur odúáig. A gazda kikönyökölt az odu ablakából. Volt is rá oka, mert az ab-

lak alá volt akasztva a reggelije: három egér.

— Jó reggelt, Füles ur, — köszöntötte a pár a gazdát. (A bagolynak az est a reggel.)

— Jó reggelt! — felelt nyájasan Füles ur.

— Ilyen korán fölkeltek nagysádtok?

— Oh, mi este kilenc órakor már felszoktunk kelni, tíz órára ki is takarítom a szobát, felelt Huhogóné, míg szemével odavillantott férjéhez: Nézd, öreg, milyen pompás három egér fityeg ott!

— Látom, — sugta Huhogó bácsi.

— Miénk már a Füles gazda reggelije, — sugta párjának. Ezzel a villamos lámpa fénysugarát nekiszegte Füles ur szemének. Füles ur a nagy fényre ijedten behunyt a látókáját s csudálkozva kérdezte:

— Ilyen korán fölkel ma a nap?

— Bizony, már fölkel, — szólt Huhogó ur. — Akár le is feketik már uraságod!

— Iszen még nem is reggeliztem, — siránkozott Füles ur, aki hasztalan igyekezett kinyitni a szemét

— Majd akad, aki megemészti a reggelidet, te füles! — nevetett Huhogó ur és odasugta a feleségének: Csipd el gyorsan a reggelit!

Huhogóné hirtelen leszedte az egereket Füles ur köteléről.

— Látod öreg, megérte az arát a villamos-lámpa, — sugta párjának a néni.

— Jó éjszakát Füles ur! Jó éjszakát, Huhogó asszonyság! A bagoly-pár elröpült a zsákmánnyal.

THE LIFE OF GEORGE WASHINGTON

For a third time Gen-er-al Howe brought up his men, some of whom threw off their knapsacks and some their coats that they might not be weighed down by them.

The red-coats made a feint as if they would take the fort at the fence, and did much harm there to our men. While some of his troops were at work at that point, Howe brought the rest of his force to the front and rear of the main fort, which was then stormed on three sides at once.

Pres-cott told some of his men to stand at the back part of the fort and fire at the redcoats that showed themselves on the wall. Soon one leaped up and cried out "The day is ours!" and was shot down at once, as were all those who had joined him.

But our men had fired their last round, and there was nought for them to do but to meet the foe in a hand-to-hand fight. With stones and the butt-ends of their guns they sought to drive back the red-coats, but the tide was too strong for them, and they had to give way.

War-ren, who had done brave work that day, was the last to leave the fort. He scarce had done so ere he was struck by a ball and fell dead on the spot.

As our troops fled by way of Bunk-er Hill, Put-nam ran to the rear and cried, "Halt! make a stand here! We can check them yet! In God's name form, and give them one shot more!"

But the troops could not be brought to a stand, and the red-coats won the day, but with the loss of more than half

of their men. And it hurt their pride to think that it had cost them so dear to take these earth-works that had been thrown up in one night by a mere handful of raw troops.

Their loss was 1,054
Our loss was 450.

CHAPTER IX. Commander-In-Chief.

The deeds done ere this by the King's troops had made a great stir throughout the land. The chief men of each State met in Philadelphia, and sought out ways and means to help those who were in arms, as foes of King George, and a large force of men, from Maryland, Pennsylvania, and Virginia, were soon on hand to march and join the troops near Boston.

But who was to lead them? The choice at once fell on George Washington, but he held back. He thought that Massachusetts's troops might not care to be led by a man from the south; and, too, General Ward, who was then at their head had the first right, for Washington's rank was not so high as his.

Howe generális harmadszor is felvonultatta katonáit, akiknek némelyike eldobta hátizsákját és kabátját, hogy könnyebben mehesse.

A vörös kabátosok cselhez folyamodtak. Ugy tettek, mintha a kerítés felől akarták elfoglalni az erődöt, és nagy kárt tettek embereinkben. Amíg Howe katonáinak egy része azon ponton működött, a serege másik részét felvonultatta az erőd elé és mögéje, aztán egymásután háromszor ostrom alá vette.

Prescott meghagyta emberei egy részének, hogy álljanak az erőd hátsó részénél és tüzeljenek a vöröskabátosokra, ha megjelenének a falon. Hamarosan fel is ugrott egy és elkiáltotta: "Miénk a győzelem", de azonnal lelőttek épügy, mint az utána következőket.

Azonban embereink ellőtték utolsó töltényüket is, és nem volt más hátra, mint kizárulástul bocsájtani az ellen-séggel. Kövekkel és puskatussal próbálták visszavergetni a vörös kabátosokat, de azoknak tömege túl nagy volt nekik, hátrálniuk kellett.

Warren, aki hős munkát végzett aznap, a legutolsónak hagyta el az erődöt.

Alig távozott, eltalálta egy golyó és holtan esett össze.

A csapataink Bunker Hill irányában menekültek, Putnam mögéjük szaladt és rájuk kiáltott: "Megállj! Vessük meg a lábunkat itt! Még feltartóztathatjuk őket! Isten nevében csatasorba! Ússunk rajtuk még egyszer."

De csapatainkat nem lehetett megállásra bírni s így a vöröskabátosoké lett a győzelem ezen a napon, de elvesztették embereiknek majdnem a felét. Igen sértette a hűségüket, hogy olyan sokba került nekik ezeknek a földműveknek az elfoglalása, amelyeket egy éjszaka emelt maroknyi kiképzetlen katonák.

A veszteségük 1,054 ember volt.
A miénk meg 450.

IX. FEJEZET. Főparancsnok.

A király csapatainak a viselt dolgai igen felháborították a népet országsgyerke. Az államok főemberei összegyűltek Philadelphában és utat-módot kerestek arra, hogy segítsék a fegyverben állókat, mint György király ellenségeit és hamarosan alakult nagy csapat marylandi, pennsylvaniai és virginiai emberekből, hogy a harctérre vonuljanak és a Boston közelében levő csapatainkhoz csatlakozzanak. De ki vezesse őket? A választás Washington Györgyre esett, s azonban vonakodott. Azt gondolta, hogy a massachusettsi csapatokat nem óhajtják, hogy déli ember vezesse őket s ott volt Ward generális, akinek, mint akkori vezérüknek, elsőbbsége volt, minthogy Washington rangja nem volt olyan magas, mint az övé.

INGYEN ANGOL MAGYAR LEVELEZŐ
könyvet küldök annak, aki 25 honfitársának pontos címét hozzám beküldi. Mellékeljen bélyegeket 25 cent csomagolási és szállítási költséget. Erős pénztartó év, mely a testére könnyen fölvehető s pénzét, iratait tarthatja, \$1.50.

PÉNZKÜLDÉSI, KÖZJEGYZŐI, ÓHAZAI
Jogügyi, hirdetési, fordítási ügyekben forduljon hozzám bizalommal becsületos, gyors és pontos kiszolgálásról biztosítom.

GARTNER LAJOS
nyilvános közjegyző, pénzküldési, óhazai jogügyi, hirdetési és fordítási irodája
401 EAST 80th STREET, NEW YORK, N. Y.

ÖREG EMBER NEM VÉN EMBER!

Sok éltes emberről állapíthatjuk meg ezt manapság, amidőn egészségünk megőrzésére, a késő öregkorig való jókarban tartására annyi kitűnő eszközünk van.

Öreg ember-e az, aki fiatalos étvágygyal eszik meg annyit, hogy fiatalnak is becsületére válik. Öreg ember-e az, aki hatvan-hetven éves kora dacára egyenesen, ruganyos léptekkel gyalogol mérföldeket. Öreg ember-e az, aki ilyen korban is fiatalos kedvvel dévajkodik.

Melyik az a három szer Mitől ifjul az ember?

Kérdezzük meg az előrehaladott koruk dacára fiatalosan viselkedő férfiaktól meg nőktől. Azt fogják mondani, hogy az a három orvosság nem más, mint a Partos Patika világszerte áldott gyógyszereinek három királya, a Partola gyógycukorka, a Partoglory erősítő szer és a Partoherb vesefü és gyökér tea, a három legtöbbször, de mindig sikertelenül utánzott három házi-orvosság.

Partola a gyomrot tartja jó erőben, Partoglory az egész szervezetet erősíti, Partoherb a vesék működését javítja. Minden szakértő a három szer együttes használatát javasolja éltesebb emberek, vagy gyomrukkal, idegzetükkkel, veséjükkel bajlódó fiatalok esetében is.

PARTOLA

Az orvos cukorka alakban

a gyomor és vértisztító szerek királya. Csodás hashajtó, fertőtlenítő, étvágygerjesztő, gyomorjavító hatása van. Ez a cukorka, ha este elrágunk belőle két szemet, reggelre alapos gyomor és béltakarítást végez bennünk. Gyomorrontás esetén egykettőre segít. Idült szorulásban s gyomorhajban szenvedőknek nélkülözhetetlen a Partola, mert ez nemcsak állandó székelést biztosít, hanem megindítja a vértisztító folyamatot is, elejét veszi annak, hogy újabb mérges anyagok kerüljenek a vérbe. Hatása rövid idő múlva tapasztalható az arcszín javulásában, a pattanások eltűnésében, a jó étvágy tartósságában, a test általános erősödésében. Egy doboz valódi Partolát 1 dollár 10 centért, hattal 5 dollár 50 centért küldünk.

Partoglory Partoherb

A szervezet erősítő.

A Partoglory elismert erősítő. Gyenge férfiak és nők ma úgy szokták használni legnagyobb sikerrel, hogy fél pohár vízbe beleöntenek egy kávéskanányi Partogloryt és ezt az ily módon tápszerré változtatott vizet megisszák. Ilyen vizet isznak reggel, délben, este is. A Partoglory bőven tartalmaz vasat és foszfátot. Vas kell a vérszaporításhoz. Megsokasodnak használata folytán a vérben a piros vértestecskék, amik nélkül nem erősödhet a szervezet. A foszfát csontok, idegek erősödéséhez nélkülözhetetlen. Egy üveg valódi Partogloryt 1 dollár 25 centért, öttel 5 dollárért küldünk.

Vesefü és gyökértea.

Alig van magyar otthon, ahol ezt a gyógyteát ne használnák hülés meg vesezavarok esetén. A gyógyfüvek, gyökerek, levelek, virágok, bogyók minden gyógyereje meg van ebben a teában, amelynek főzetje különösen vese és hólyagbántalmak esetén hat áldásosan. A vesét tisztítja, munkája végzésére megerősíti. Mi a vese munkája? A vérnek a megszürése, a savak, tisztátalanságoknak a testből való eltávolítása. A Partoherbet különösen nagy sikerrel használják reumások. Természetesen vese és hólyagbajok esetén is a vese szabályos működésének biztosítása az első cél, azért ajánlják vesebajosoknak s hólyag, valamint nemi bajokban szenvedőknek azt, hogy használják a Partoherbet. Eből a gyógyteából egy dobozzal 1 dollárért, hattal 5 dollárért küldünk.

**Aki használja ezt a három szert állandóan
Annak, testvér, egészsége mindig jó van!**

Rendelje meg Ön is mind a három orvosságot s használja egyidejűleg. — Rendelését tessék a pénzzel, valamint az Ön pontos posta címével együtt így címezve beküldeni:

PARTOS PATIKA

160 SECOND AVENUE,

NEW YORK, N. Y.